



**ANKARA ÜNİVERSİTESİ**  
**Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi**  
**(ATAUM)**

**9 Mayıs Avrupa Günü**  
**"Avrupa Birliği'nin Genişlemesi"**  
**Paneli**

*Yayına Hazırlayan*  
*Dr. Kaya UYSAL*

**9 Mayıs 2004**



ANKARA ÜNİVERSİTESİ  
AVRUPA TOPLULUKLARI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ  
(ATAUM)

**9 Mayıs Avrupa Günü**

**“Avrupa Birliği’nin Genişlemesi”**

**Paneli**

**Yayına Hazırlayan:  
Dr. Kaya UYSAL**

9 Mayıs 2004

Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi  
Yayınları

ISBN :975-482-664-1

**Editör**

Yrd.Doç.Dr. M.Nail Aklan

**Editör Yardımcısı**

Dr. Metin ÖZUĞURLU

**Genel Yayın Koordinatörü**

Uzm. Elçin ÇİĞNER CENGİZ

Ankara Üniversitesi Basımevi • 2004  
[www.ankara.edu.tr](http://www.ankara.edu.tr)

## İÇİNDEKİLER

### Acılış Konuşmaları:

<i>Yrd.Doç.Dr. Nail ALKAN</i> , Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi, ATAUM Müdürü.....	1
<i>Ramazan ARSLAN</i> , Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi, Rektör Yardımcısı.....	5

### Panel Konuşmaları:

#### Birinci Oturum

<i>Prof.Dr. Ali BOZER</i> , <i>Başbakan Eski Yardımcısı</i> , Dışişleri Eski Bakanı, Panel Yöneticisi.....	9
<i>Andrzej ANANİRS</i> , Polonya Büyük Elçisi, Panelist.....	15
<i>Prof.Dr. Ali BOZER</i> , Panel Yöneticisi.....	20
<i>Tunay İNCE</i> , T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Genel Sekreter Yardımcısı, Panelist.....	23
<i>Prof.Dr. Ali BOZER</i> , Panel Yöneticisi.....	29
<i>Doç.Dr. Nuri YURDUSEV</i> , ODTÜ Öğretim Üyesi, Panelist .....	31
<i>Prof.Dr. Ali BOZER</i> , Panel Yöneticisi.....	39

## İkinci Oturum

<i>Prof.Dr.Ömer BOZKURT</i> , TODAİE Öğretim Üyesi, Panel Yöneticisi .....	43
<i>Gabor Zsolt SZALAY</i> , Macaristan Büyükelçisi, Panelist.....	45
<i>Prof.Dr. Ömer BOZKURT</i> , Panel Yöneticisi.....	51
<i>Yrd.Doç.Dr. Sevilay KAHRAMAN</i> , ODTÜ Öğretim Üyesi, Panelist.....	53
<i>Prof.Dr. Ömer BOZKURT</i> , Panel Yöneticisi.....	59
<i>Lucio LEANTE</i> , İtalyan ANSA Ajansı Gazeteci, Panelist.....	61

## AÇILIŞ KONUŞMALARI

*Yrd.Doç.Dr. M. Nail ALKAN\**

Sayın Başkanım, Sayın Büyükelçiler, Sayın Rektör Yardımcım, Değerli Hocalarım, Değerli Konuklar, Değerli Panelistler, Sevgili Öğrenciler,

Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin düzenlediği 9 Mayıs Avrupa Günü Kutlamaları'na hoş geldiniz. Malum 9 Mayıs Avrupa Günü iki gün sonra, Pazar günü. Biz bu günden kutlamayı uygun gördük.

Biz konu olarak, Avrupa Birliği'ni bugün en çok ilgilendiren konuyu seçtik. Bu, Avrupa Birliği'nin Genişlemesi. Malum, Avrupa Birliği bir hafta önce, 1 Mayıs 2004 tarihinde beşinci genişleme sürecini yaşadı ve bugün Avrupa Birliği'nde dörtüyzelli milyon Avrupa Birliği vatandaşı yaşıyor.

Avrupa Birliği son genişleme sürecinde yetmişbeş milyon yeni vatandaş kazandı. Türkiye'nin de yetmiş milyonluk bir nüfusu olduğunu düşünürsek, neredeyse Türkiye'nin nüfusu kadar bir genişlemeyle karşı karşıya kaldı Avrupa Birliği.

Tabii bu genişleme süreci Birlik içerisinde genelde olumlu karşılanmakla birlikte olumsuz düşünceler de var. Örneğin son dönemde Almanya'da bir araştırma yapılmış. Bu araştırmanın rakamlarına göre, Almanların %35'i genişlemeyi uygun görüp, zamanlamasını yanlış buluyor. Hatta %28'i bu genişlemeye karşı, %31'i genişlemeyi tasvip ediyor.

Genişlemenin olumlu etkilerine baktığımızda, ilk başta kültürel zenginliğini görüyoruz. İkinci aşamada, Avrupa Birliği'nin üye ülkeleri için yeni pazarlar açılacak. Bunların dışında, sınırların kalkması nedeniyle üye

---

\* Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi, ATAUM Müdürü

lkeler arasında seyahat kolaylaşacak. Tüm ye lkeler Schengen'e imza attıktan sonra, Avrupa Birliği i sınırlarını kaldıracak.

Diğer bir olumlu etki de, Avrupa Birliği'nin Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı gücünün daha da artacak olması.

Son en önemli bir etki de Avrupa'da istikrarın artacak olması. Çünkü özellikle 1990'lı yıllardan itibaren Avrupa'da özellikle de Balkanlar'da bir istikrarsızlık söz konusu. Avrupa Birliği bu istikrarsızlığı genişleme süreciyle ortadan kaldırmak istiyor.

Tabii bu genişleme süreci olumlu etkiler yanında olumsuz etkiler de getirecek.

Avrupa Birliği vatandaşlarının korktuğu ve rahatsız olduğu bu olumsuz etkilerden bir tanesi, işsizliğin artmasıdır. Avrupa Birliği yesi ülkelerdeki işlik oranı ortalama olarak %8. Bu genişleme sürecinden sonra bu işsizlik oranının daha da artacağı kaygısı var.

Yine Avrupa Birliği'nde, ucuz işgücünün piyasaları bastırması nedeniyle maaşlar, ücretler azalacak şeklinde bir korku var.

Tabii Avrupa Birliği bürokrasisinin daha zor, daha g çalışacağı yönünde bir korku var ve bu da başka bir korku.

Genişlemenin maliyetine baktığımızda, genişlemenin maliyeti bugünkü rakamlara göre otuzyediy Milyar Euro. Avrupa Birliği bu parayı bu genişleme süreci için harcayacak. Avrupa Birliği vatandaşları, şöyle bir korkuyla karşı karşıya: 200 000'den fazla işsiz ve iş arayan kişinin Batı Avrupa ülkelerine g edeceğine yönelik bir korku içindeler.

Avrupa Birliği'nin yapısal fonlarından yeni on ye gelecek yıllar içinde 24.5 Milyar Euro para yardımı alacaklar. Bu genişleme süreci özellikle İspanya ve İrlanda'nın hoşuna gitmiyor. Çünkü İspanya ve İrlanda yapısal fonlardan alacağı büyük rakamları, örneğin 2003 yılında İspanya 7,5 Milyar Euro para ardımı almıştır, bu dönem içinde İspanya böyle bir yardım alamayacak.

Avrupa Birliği bu beşinci genişleme sürecinden sonra farklı genişleme süreçleri yaşayacak mı gibi bir soruyu da bugün tartışırız diye düşünüyorum.

Malum 2003 yılında Romanya ve Bulgaristan'ın Avrupa Birliği'ne ye olmaları söz konusu. Ondan sonra ne olacak? Ondan sonra Avrupa Birliği'nde bir genişleme süreci var mı?

Sırada bekleyen; Hırvatistan, Bosna-Hersek, Makedonya, Arnavutluk, Sırbistan- Karadağ var.

Tabii bir de biz bekliyoruz sırada.

Bakalım biz, Avrupa Birliği üyesi olarak yerimizi ne zaman alabileceğiz?

Tabii 2004 yılı Türkiye için önemli bir yıl. Bu yılın sonuna doğru Aralık ayında, Avrupa Birliği Türkiye'ye Müzakere tarihini verecek mi yoksa vermeyecek mi tartışmasını son günlerde yaşıyoruz.

Galiba şu düşünceye uymamız gerekir:

Avrupa Birliği Türkiye'ye tarih verse de vermese de, tabii ki biz tarih vereceğini ümit ediyoruz, Türkiye tüm bu çalışmalarını kendisi için yapmasını doğru ve uygun görüyorum.

Sözümü fazla uzatmadan, tüm katılımcılara, tüm panelistlere oturum başkanlarımıza teşekkür etmek istiyorum. Bu toplantıyı şereflendirdiniz. Umarım gün boyunca güzel iki panelde bilgi alışverişi olacak ve Polonya, Macaristan örneklerinden, Türkiye olarak bizler de bir şeyler alırız.

Çok teşekkür ederim.



*Prof. Dr. Ramazan ARSLAN\**

Sayın Büyükelçiler, Sayın Konuklar, Sayın Dinleyenler.

Üniversitemizin Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin 9 Mayıs Avrupa Günü nedeniyle düzenlediği "Avrupa Birliği'nin Genişlemesi" konulu panele hoş geldiniz. Bu önemli günde bir araya gelmekten dolayı mutluyum.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Büyük Atatürk'ün gösterdiği çağdaş yolda ülkemizin ekonomik, idari, hukuki, siyasi ve kültürel yapısının ve kurumlarının geliştirilmesi, ileriye götürülmesi hepimizin ve bütün kamu ve özel kurumlarımızın en önemli görevidir.

Ankara Üniversitesi olarak bu görevi, üniversitemizin kurultayından bu yana yapmaya çalışıyoruz. Üniversitemizin yüz binleri bulan mezunları, çeşitli sektörlerde görevlerini bu doğrultuda sürdürmektedirler.

Üniversitemiz, başlangıcından bu yana, ülkemizin Avrupa ile bütünleşmesi yanında Avrupa'daki bütünleşmeye yönelik olarak kurulan; idari, siyasi, ekonomik, kültürel örgütleri ve hukuksal düzenlemeleri çok yakından takip etmiştir. Bilindiği gibi, devletimizin Avrupa ile olan bütünleşme ve Avrupa Kurumlarına girme çabası, 1960'lı yılların başından bu yan devam etmektedir. Bu çabalar içinde atılan önemli bir adım da, 1987 yılında devletimizin, Avrupa Birliği'ne yaptığı üyelik başvurusudur. Bu başvuruyu o günkü yönetimin, o günkü hükümetin bir üyesi olarak yapan çok değerli Hocam Ali Bozer'i bu vesileyle buradan bir kere daha selamlamak istiyorum.

Bu başvurudan sonra, özellikle de Avrupa'nın 1980'li yılların sonundan itibaren, siyasi, idari ve ekonomik coğrafyasında meydana gelmiş

---

\* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi, Rektör Yardımcısı

değişikliklerine baktığımızda, bütünleşen bir Avrupa düşüncesinin, salında Avrupa'da yer alan hemen bütün devletlerin gündemini oluşturduğunu görüyoruz. Devletimizin bu bütünleşmeye katılma yönünde almış olduğu kararın isabetli olduğu da bu geçen zamanda görülmüştür.

Ankara Üniversitesi olarak, Avrupa bütünleşmesi konularını ne kadar yakından takip ettiğimizin bir kanıtı da, bu Merkezimizin kuruluşunun, başvuru tarihinde gerçekleştirilmiş olması gösterilebilir.

Merkezimiz, kuruluşundan bu yana Avrupa Bütünleşmesi sürecinde oluşturulan ve bütünleşme sürecinin ne kadar karalılıkla sürdürüldüğünün, her seferinde daha da ileriye gidecek şekilde geliştiğinin açık bir göstergesi olan Avrupa Ekonomik Topluluğu, Avrupa Topluluğu ve en son nokta olan Avrupa Birliği'nin; hukuki, yapısal, idari, siyasi, ekonomik ve kültürel yapıları, bu yapıları oluşturan kurumları, bu kurumların aldığı ve almaya devam ettiği kararlar üzerine akademik çalışmalar yapmıştır ve bundan sonra da yapmaya devam edecektir.

Yapılan çalışmalar sonucu elde edilen bilgilerin, hiç vakit geçirilmeden topluma kazandırılması, toplumun bu konuda bilgilendirilmesi, kamu ve özel sektör kuruluşları çalışanları yanında başta öğrencilerimiz olmak üzere konuyla ilgili herkese ulaştırılması amacıyla, Avrupa Bütünleşmesi'ne ilişkin kurallar ile bütünleşmeye yönelik olarak kurulan kurumlar hakkında bilgilerin verildiği sertifikalı Temel Eğitim Kursu ve Uzmanlık Kursları açılmıştır. Bu kurslardan yararlanan öğrenciler, aldıkları bilgilerle, çalıştıkları kurumlarda Avrupa Bütünleşmesi ve Avrupa Birliği konuları üzerine yürütmekte oldukları görevlerindeki yetkinliklerini artırmışlardır.

Merkezimizin yaptığı akademik çalışmaların diğer bir ürünü olarak, yeni bilgilerin herkese ulaşması ve toplumun bütün kesimlerinin yararına sunulması amacıyla, önce düzenli olarak **ATAUM Bülteni**'nin yayınlanmasına başlanmış, bu yayını, hakemli bilimsel dergi olan, Avrupa Birliği ve Bütünleşmesi konularında Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerinde hazırlanmış makalelerin yer aldığı, yılda iki kere yayınlanan "**Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**" nin ülkemiz bilim hayatına kazandırılması izlemiştir.

Ankara Üniversitesi olarak, Avrupa Birliği Eğitim Programı SOCRATES'e katılımımız sağlanmıştır. Hatta ERASMUS Programı içerisinde işbirliği programlarına katılım çalışmalarımız, Birlik içerisindeki üye ülkelerin yükseköğretim kurumlarıyla kurulan akademik iş birliği çerçevesinde devam etmektedir.

Avrupa Birliği Eğitim Programları yanında, akademik bir kurum olarak Avrupa Araştırma Alanı'na dahil olma çalışmalarımız da devam etmektedir. Özellikle, bilimsel çalışmalarda kalite ve yüksek teknolojiyi kullanmamızda, önümüzdeki yeni ve geniş fırsatlar aacağında kuşku duymadığımız Avrupa araştırma alanı'ndan yararlanarak niversitemiz akademisyenlerinin ve ğrencilerinin Avrupa ve Dünya leğinde yürütülen bilimsel ve teknolojik çalışmalar çok daha yetkin bir biçimde katılmaları sağlanmış olacaktır.

Sayın Konuklar, Sayın Dinleyenler,

Bu önemli gün nedeniyle düzenlenmekte olan panelimizin konusunu oluşturan "Avrupa Birliği'nin Genişlemesi" hem Avrupa Birliği gündeminin hem de ülkemizin, doğal olarak niversitemizin gündeminde önemli bir konu olarak yer almaktadır. Türkiye olarak Avrupa Birliği Bütünleşmesi'nin 40 yılı aşan süresi içinde; hukuki, siyasi, idari, ekonomik, kültürel çalışmalarımızın yanında başka çalışmaların yapıldığı ve hayata geçirildiği de bilinen bir husustur.

Bir devlet için önemli sayılabilecek bir süredir kırk yıl. Benim umudum, Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam ye olmasıyla, bu kırk yıllık çabanın, çalışmanın boşa gitmeyeceği ve lkemizin Birliğe her konuda renk ve zenginlik katmasıdır.

Avrupa Birliği'nin önünde de tam bütünleşme ve tam birleşmeye ulaşmak için uzun bir yol var. Avrupa Anayasası alışmaları var. Hukuki, idari, siyasi, ekonomik, kültürel alanlarda daha da sıkı bütünleşme gayretleriyle geçecek bir yol var.

Kuşkusuz yeni genişlemiş Avrupa Birliği'nin başka sorunları da olacaktır.

Sayın Konuklar,

Sözlerime son verirken, bu panelimize katılmayı, yönetmeyi büyük bir nezaketle kabul eden çok değerli konuşmacılara yöneticilere teşekkür ediyorum. Bu önemli gün nedeniyle, Merkezimizin kurulmasında ve gelişmesinde, bu güne kadar yaptığı çalışmaların verimli olmasında önderlik etmiş olan niversitemizin geçmiş rektrlerine, Merkezimizin bugünkü ve geçmişteki yöneticilerine ve tüm çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Panelin başarılı geçmesi dileğimi dile getirirken, hepinizi saygıyla selamlıyorum.



## PANEL KONUŞMALARI

### BİRİNCİ OTURUM

*Prof.Dr. Ali BOZER\**

Sayın Rektör Yardımcım, Değerli Konuklar, Değerli Panelistler, Sayın Büyükelçiler, hepinizi saygıyla selamlarım.

Efendim müsaade ederseniz sizlere sayın Panelistleri takdim edeyim. Polonya Büyükelçisi Andrzej Ananirs, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Genel Sekreter Yardımcısı Sayın Tunay İnce Bey ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Sayın Doç. Dr. Nuri Yurdusev. Ahmet Sever Bey size takdim edilen program içerisinde yer almasına rağmen mazereti nedeniyle bu toplantıya katılmıyor. Kendisinin yokluğunu hissediyoruz. Fakat bu yokluğu da doldurmak düşüncesine kapıldım. O itibarla Oturumun Başkanlığını aynı zamanda sunuculuk şekline çevirmek istiyorum. Eğer kıymetli zamanlarınızı işgal edersem, beni anlayışla karşılamanızı rica edeceğim.

Değerli Konuklar,

Bu aylarda dört önemli olayı yaşamaktayız. Bunlardan bir tanesi Avrupa Birliği'nin genişlemesidir. 1 Mayıs 2004 tarihinde bu genişlemeyi tümüyle idrak ettik. Sanıyorum bu panelin başlıca düzenleniş sebebi, bu genişlemeyi kutlamaktır.

Diğer ikinci önemli olay 13 Haziran 2004 tarihli Avrupa Parlamentosu seçimleridir. Bu seçimler sonucunda, yetkileri daha da genişletilmiş bir Parlamento oluşumuyla karşı karşıya kalacağız.

Üçüncü önemli olay, 17-18 Haziran 2004 tarihlerinde Avrupa Anayasası'nın son şeklini vermek ümidiyle yapılacak olan Conceil Europeen

---

\* Başbakan Eski Yardımcısı, Dışışleri Eski Bakanı, Panel Yöneticisi

Toplantısı'dır. Bu suretle Avrupa Birliği'nin siyasal Bütünleşmesi konusunda önemli bir adım atılmış olacak.

Nihayet, önemli bir diğer konu, 9 Mayıs Avrupa Günü dolayısıyla Schumann Deklarasyonu'nun yıldönümünün kutlanmasıdır. 9 Mayıs, Avrupa Birliği'nin doğuş günüdür. İkinci Dünya Savaşı'nı müteakip, Jean Monnet ve Schumann gibi düşünür ve devlet adamları, Avrupa'da savaşlara son vermek amacıyla, Fransa ve Almanya'nın uzlaşmasını sağlamak için bir plan yapma teşebbüsünde bulunmuşlardır. Bu plan, "Birleşik Avrupa"da Avrupa ülkeleri ve halkları arasında yakın politik, ekonomik ve sosyal ilişkiler kurulmasını hedeflemektedir. Bu suretle Avrupa halkları arasında daha geniş bir iş birliği tesis edilecektir ve "9 Mayıs" Avrupa Birliği'nin de sembolü haline gelmiş olmaktadır. Sanıyorum, bu toplantı aynı zamanda 9 Mayıs Günü'nün de teşhidi manasını taşımaktadır.

Hiç şüphe yok ki, değerli panelistler Avrupa Birliği'nin Genişlemesi konusunu sizlere enine boyuna takdim edeceklerdir.

Müsaadenizle ben, Avrupa Birliği'nin Genişlemesi konusunda gerekli gördüğüm birkaç hususu huzurlarımızda dile getirmek istiyorum.

Hepinizin de bildiği gibi, Avrupa Birliği Belçika, Batı Almanya, Fransa, İtalya, Lüksembourg, Hollanda'dan oluşmuş ve zamanla genişleme kaydetmiştir. İlk genişleme, 1973 tarihinde İngiltere ve İrlanda'nın katılımıyla, daha sonra 1981 yılında Yunanistan'ın katılımıyla gerçekleşmiştir. 1985 yılında Avusturya, Finlandiya ve İsveç Avrupa Birliği'ne katılmışlar, bu suretle Avrupa Birliği'nin üye sayısı onbeş ülkeye yükselmiştir.

Bu dönemi önemli bulduğum için birkaç hususu belirtmek istiyorum. Bu dönem zarfında, ekonomik birlikten parasal birliğe geçilmiş, İngiltere, İsveç, Danimarka gibi bazı ülkeler istisna edilirse, Euro bütün Avrupa ülkelerinde uygulanmaya konmuştur. Başka bir deyimle, "Tek Para Sistemi"ne geçilmiştir. Öte yandan, siyasal birliğin gerçekleştirilmesi yönünde önemli adımlar atılmıştır. Nitekim, bu adımlardan sonuncusu değil, ama en önemlisi, 17-18 Haziran 2004 tarihlerinde Anayasa üzerinde yapılacak olan toplantıdan sonra daha da belirgin hale gelecektir.

Avrupa Birliği, 1 Mayıs 2004 tarihinden itibaren beşinci genişlemesini idrak etmiştir. Birliğin üye sayısı, on yeni ülkenin katılımı ile yirmibeş üye ülkeye yükselmiştir. Bu on ülkenin bir kısmı, Sovyet Bloğundan son zamanlarda kopan ülkelerdir. Diğer bir kısmı ise Orta ve

Doğu Avrupa ülkeleridir. Bir kısmı da Akdeniz ülkesidir. Bu yeni üye ülkelerin tam üyelik için başvuru tarihleri, 1990 ve 1995 yılları arasında tesadüf etmektedir. Bu ülkelerin büyük bir kısmı, bağımsızlıklarını 1990-1992 yılları arasında ilan etmişler, hür ve serbest seçimlerini, yine bu tarihlerde yapmışlardır. Bu ülkelerin serbest piyasa ekonomisi hususundaki tecrübeleri de çok eski bir tarihe dayanmamaktadır.

Nüfuslarına gelince, bu ülkelerin nüfusları 39.000 ile 38 Milyon arasında değişmektedir. Bu ülkeler gördüğü gibi nüfus itibariyle kolay hazmedilebilecek, tabirimi mazur görünüz, hazmedilebilecek durumdadırlar.

Bu ülkelerdeki kişi başına düşen milli gelir, 8500 Euro ile 17500 Euro arasında bir şeyi takip etmektedir. Meseleye bu açıdan bakıldığı takdirde, bu ülkelerin milli gelirleri bir ölçüde doyurucudur.

Bu ülkelerin büyüme hızları %0,4 ile %9 arasında değişmektedir. Enflasyon bu ülkelerde %1 ile %9 arasında seyrediyor. İşsizlik oranı %4.7 ile %19 arasında. Toplam olarak 75 milyon kişi Avrupa Birliği'ne katılmakta ve Birliğin nüfusu 375 milyondan 455 milyona çıkmaktadır.

Avrupa Birliği bu suretle, Çin ve Hindistan'dan sonra üçüncü büyük bir güç haline gelmiş oluyor. Ancak bu ülkelerin Avrupa Birliği ekonomisine katkıları %5'in altındadır. Başka bir deyimle, bu ülkeler Avrupa Birliği'nin gayri safi hasılasına %5 oranında katkıda bulunacaklardır. Ayrıca bu yeni 10 üye ülke, Avrupa Birliği'nin tarımsal ve kültürel fonlarından yararlanacaklar ve bu fonla da İspanya, Portekiz, Yunanistan ve İrlanda aleyhine önemli paylar alacaklardır.

Bu ülkelerden, Avrupa Birliği üyesi diğer onbeş ülkeye onbeş yıl içinde üç milyon kişi civarında iş göçü olacağı tahmin edilmektedir. bu göçü önlemek amacıyla, Avrupa Birliği üyesi onbeş ülkeden bazıları bu yeni üye ülkelerin üye olmasından önce, bu ülkelerde dikkate değer yatırımlar yapmışlardır.

Bununla beraber bir hususu daha belirtmek istiyorum. Yeni üyeler açısından, serbest dolaşımı da daha ileri tarihe bırakmış bulunuyorlar. Demek ki, göçü önlemek için serbest dolaşımı daha ileri tarihlere bırakırken, öbür taraftan da bu yeni üye ülkelerde bazı yatırımlara tevessül edilmiştir.

Kültürel boyuta, kısaca dini boyuta da temas etmek istiyorum. Avrupa Birliği'nin, yeni oluşumla birlikte, Katolik dini yapısı, Protestanlık, Ortodoksluk karşısında daha da güçlenmiştir. Bu yapıyla yeni anayasaya bu konu da konarak hükmün ayrıca önem taşıdığını belirtmek isterim. Bilindiği

gibi, Avrupa Birliği'nin bir Hıristiyan Toplumu olduğu görüşü ileri sürülmüştür. İrlanda Başbakanı'nın beyanına göre, bu husus Anayasa'da yer alacaktır. Halbuki, benim grşlerime göre, son yapılan gelişmeler muaciyesinde, Anayasaya biraz sonra ifade edeceğim şeklinde bir ibarenin yer alması fikri hakim akim gibi görülmektedir. "Avrupa Birliği, dini kültürel ve insani bir mirasın sonucudur". Takdir buyurursunuz ki, bu ibare laik ülkeler açısından daha şayan-ı tercihtir. Keza, Avrupa Birliği'nin kurucusu Jean Monnet'nin yaklaşımına da daha uygundur. Çünkü Jean Monnet, Avrupa Birliği'ni; ekonomik, parasal, siyasal birlik olarak görmekte, fakat kültür alanında çeşitliliğin cari olacağını ilke olarak ileri sürmüş bulunmaktadır.

Her halükarda bu yeni yeler Avrupa Birliği'ne katıldıktan sonra, Avrupa Birliği'nin dinamikleri sayesinde demokrasilerini geliştirecekler ve ekonomilerini gçlendireceklerdir. Birlik, ekonomik açıdan bakıldığında, İspanya örneğini yaşamış, bu rneği çok olumlu bir şekilde çözüme kavuşturmuştu.

Değerli Konuklar,

Avrupa Birliği'nin Genişlemesi, bu beşinci genişlemeyle sona ermiş değildir. Bu konu, "hangi düzeyde bir genişleme daha olacaktır?" konusu tartışmaya açıktır. Müsaade ederseniz, bu hususta Avrupa'daki bazı cereyanları dile getirmek istiyorum.

Birliğin bundan sonraki genişlemesi, 2007 yılında Romanya ve Bulgaristan açılarından gerçekleşecektir. Ümidimiz, bu yılın sonunda Türkiye'ye de Müzakere tarihi verilmesi ve Müzakerelerin makul bir süre içerisinde olumlu bir şekilde sonuçlanmasıdır. Çünkü Türkiye, Ortaklık Antlaşması Tarihi olan 1963 yılını dikkate almayacak olursak, 1987 yılından itibaren kapıda beklemektedir.

Türkiye, uzun bir demokrasi tecrübesine sahip ve 1948 yılından itibaren serbest seçimleri gerçekleştirmiş, uzunca bir süre piyasa ekonomisini uygulayarak, bu konuda tecrübe sahibi olmuş bir ülkedir.

Bunu özellikle belirtmek istiyorum, Türkiye 1923 yılından bu yana, Avrupa Birliği ortak değerlerini paylaşmış bir ülkedir. Bu itibarla, Türkiye'nin bu tip özellikleri yanında, Avrupa Birliği için kolay hazmedilemeyecek bir ülke olduğunu da dikkatten uzak tutmamak gerekir.

Buna rağmen, Türkiye'deki geçen nüfusun büyük bir ekseriyeti oluşturmuş olması bu dezavantajı önemli ölçüde bertaraf edecektir. Çünkü

bugün Avrupa Birliği'nin yapısına baktığımız zaman genç nüfusun azaldığı görülüyor. Türkiye bu genç nüfusuyla Avrupa Birliği'ne büyük bir katkıda bulunacaktır.

Bunun dışında, Türkiye'nin jeo-politik, jeo-stratejik durumu dikkate alınrsa ve özellikle güçlü ordusuyla, Avrupa Birliği'nin dış politikasının başarıya ulaşma ihtimalini arttıracığı düşünülürse, Türkiye'nin dezavantajları yanında, Birlik üyeliği için çok önemli avantajlarının da olduğunu belirtmek isterim.

Bunu şöyle ifade ediyorum. Türkiye'ye tam üyeliği için müzakere tarihi vermek ve tam üyeliğini gerçekleştirmek, sadece bir etik vecibe değildir. Bu etik vecibenin yanında, objektif kriterlere sadakat gösterildiği taktirde, Türkiye'nin tam üyeliği konusunda teşvik edici bir tutum sergilemek zarurettir.

Bu safhadan sonraki, Avrupa Birliği Genişlemesinin ne olacağı tartışma konusu olmakla beraber, Avrupa'daki bazı temayülleri tekrar dile getirmek istiyorum.

Hırvatistan ve onu takiben Makedonya'nın, Bosna- Hersek, Sırbistan- Karadağ'ın Avrupa Birliği'nin üyeliğinden söz edilmektedir. Bundan sonra, doğuda Ukrayna, Belarus, Moldova, Ermenistan'ın üyelik ihtimali de gündeme gelmektedir. Nihayet mağrip ülkelerinin tam üyelikleri konuşulmaktadır. Bütün bu vizyonu dikkate aldığımız zaman, Avrupa Birliği'nin nasıl bir genişleme çerçevesi içinde olduğunu ve bunun fayda ve sakıncalarını takdirlerinize sunmak istiyorum.

Şimdi, bu safhada Avrupa Birliği, onbeş üyeden yirmibeş üyeye çıkmış bulunuyor. Benim samimi kanaatim, bu genişlemeyi de Avrupa Birliği'nin başarıyla sona erdireceği merkezindedir.

Benim kısa takdimim bundan ibaret. Müsaade ederseniz, şimdi değerli panelistlere, meseleyi sizlere daha geniş ve derinlemesine takdim etmek üzere söz vermek istiyorum. İlk sözü Sayın Polonya Büyükelçisi'ne vermek istiyorum.

Sayın Büyükelçi, söz sizindir.



*Andrzej ANANIRS\**

Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, Sayın Rektör Yardımcısı, Ekselanslar, Hocalar, Saygıdeğer Katılımcılar.

İlk önce bu nazik davetiniz için teşekkür etmek istiyorum. Ama ikinci olarak, biliyorum ki ikinci panele benim samimi arkadaşım Macaristan Büyükelçisi Gabor Zsolt Szalay katılacak. Dolayısıyla sizinle eşit şartlarda sohbet etmek için ben müsaadenizle İngilizce konuşacağım.

*When I was thinking about “What should I share with you?” as my experience in the negotiation process. I thought that I should present to you the instruments that we are using in the negotiations and “How they operate it?”, “What kind of problems we faced?”*

*I had the possibility to observe that and follow it from within. Because I was the Deputy Chief Negotiator from the Polish side through the four years of negotiation started in 1998.*

*So, what you need in the country is working out formal and informal mechanisms to deal with negotiations in a proper way. My observation shows that they do not refer only to the relations between a country and EU Institutions. They also have enormous value as regards the internal dialogue. My observation of negotiation shows that if I was asked “what is the weight of problems in the negotiations?” that I would say that %70 of the difficulties are the negotiation within the country. You have to negotiate first in Poland to work out the negotiation position which will be brought to Brussels with the communication with the Commission and the Council or generally speaking, with EU Institutions. The major problems you face within the country. That is the general observation.*

*Another one which makes a lot of difficulties, not only in Poland but it was also often a case in other applicant countries is safeguarding the coordination of the Institutions. Institutions, not only Ministries, among*

---

\* Polonya Büyükelçisi, Panelist

*themselves also departments have a tendency to gab as much confidence as possible. Sometimes too much it goes beyond the capacity and capability of an Institution. So have a competition with different structures.*

*It took sometime before we got a situation that would allow a swift cooperation between a special body that was built to serve the preparation and also let us say back up the negotiations that was the office of European Integration which was attached to the Prime Minister's Office.*

*That opened the question "who would represent the Polish interest abroad?". That Office of Ministry of Foreign Affairs which is Constitutionally of course, obliged to live this problem. I hope that you do not have the problems between your "Avrupa Birliği Genel Sekreterliği" and "Dışişleri Bakanlığı".*

*But the solutions are different. In different countries that was solved differently. If I remember the longest part of the negotiation, in Hungary it was the Ministry of Foreign Affairs. Nothing else. For example in Finland, the member state, the competences were shifted from the Ministry at one place to the Prime Minister's Office, and so on. Experiences are different.*

*But special security valves should be installed to eliminate to the possible extent, the competition between the Institutions. Because otherwise, you will have a double voice outside your country.*

*In a short time, it turned out that what you need really is a very big group of expert lawyers especially. Lawyers are number one and then for lawyers, to prepare good expertises, you have also to safeguard top quality translations of the regulations of the European Union. For example, in Poland, we have finalized the publication of Acquis Communautaire which is a book of 80.000 pages that is going to be sold by some 250 American Dollars a piece which is necessary especially for business circles. Because they need a reference book to check "how they now will operate in this united market of Europe?".*

*But translation is not enough. Translation should have such a quality that would raise no difficulties as regards the interpretation of the law. It can not be just amateurish translation. It takes time. Of course, it takes a lot of off-costs.*

*Law is not only Acquis Communautaire. It is also the Polish legal system. We had to change it. Of course, to change it, first, you have to start screening. Screening means going piece by piece through all the legislation*

and decide if Polish law is in accordance with this piece of regulation or not. If not, then, "what kind of adaptation is needed?", and if adaptation is needed, "what the consequences would be?", and finally, out of that, comes to answer to that question, "what can you do?". Can you afford this change of regulation in practical life? Because, legal changes one thing. But implementation is even more important.

In order to screen *Acquis Communautaire* the law of the European Union, you have to attract and also answer to the questions if you are going to ask for transitory period or if you are going to ask the Ministry of Finance to prepare the budget to finance this accommodation then you have to talk to people.

In our case, we were arranging meetings ranging just for screening at this first stage in which the participation was varying from some 50 people. That was the smallest group that was meeting and reading the text line by line and discussing "what is the content and, what are the consequences of the law?". Of course with participation of legal experts with Ministries that are responsible for this piece of legislation, trade unions, associations of employers and, also groups of interests, I mean the producers of whoever was to be affected. For example in the case of the environmental protection local authorities. Because they would have to deal it with this in the field.

Only after that, a proposal was prepared not for the government but for the negotiation team. In our case, negotiation team was composed of 17 people. All of them at the rank of under-secretary or secretary of state in the different ministries. For example, my responsibility covered three chapter of EU. In the case of representative of the Minister of Economy, it was 7 chapters. Education had one chapter only and so on and so on. So the weight of work was different.

The Minister was not in position to give instructions to this Under-Secretary, generally speaking his Deputy who was a member of negotiation team.

Why?

Because that was the condition to prepare that, a kind of impartiality number one and, also elimination for political influences on the negotiation process to make it more objective. Then the negotiation team was discussing within itself. Of course, each negotiator had the support of the Ministry.

*Especially relevant Directorates that were dealing with the EU matter and, with such preparation, we were meeting and discussing what to propose to another body that was not over but parallel to the negotiation team.*

*That body was the European Committee. European Committee was formed. It was the duplication of the government, of the cabinet on the level of Deputy Ministers and it was wider than the negotiation team and those Deputy Ministers were representing the Ministries that time and the discussion was let and proposals were going to the cabinet.*

*So, the government had three filters before a problem was put to it. Then changing the law proposed. If accepted by the cabinet, it was sent to the Parliament.*

*But there was one room which was installed in the regulation of the working system of the cabinet. That was the Office of European Integration that had the obligation to check if any proposed just-law, any just-law even not related to the negotiations is in accordance with Acquis Communautaire.*

*In some cases, decisions were taken even if the opinion was negative. For example, we have had and still have very difficult problems with special economic zones. Think about yourself. You are developing them. Special economic zones of course harm the equal rights and conditions of competition. They were established in some regions because of the poverty in the regions or because of very high unemployment and of course, that is a good instrument to attract direct foreign investment. So, government sometimes was taking decisions to introduce a new legislation although they knew that it will harm the negotiation process. But the current political situation urged the politicians to take those risky decisions with consequences that we are having them now.*

*But in each case, it was known that a piece of legislation is in accordance or not in accordance with the European Law.*

*That was not enough. Because it turned out that Ministries have the tendency to attract to an adaptation bill also some elements that are not related to the EU regulations. Just using the opportunity that this is a very important political endeavour and this is absolutely supported by the majority of the people. So, they added something that was serving that the Ministry at this stage.*

*After Parliament got better knowledge that such tricks are being played by the government or the members of the government also, in the*

*European Commission that was the strongest and still is the strongest Commission in the Parliament, they introduced additional law. If their legal experts, advisors found any fragment of things that is not related to adaptation process, the bill was returned to the cabinet and the cabinet was obliged to change it and that was the internal regulation of the Parliament.*

*This is the internal scene. But also, if you negotiate with your partners, then you need to have good representation. Our Embassy at Brussels was the best equipped one we have in the world. That is the computerization system. I mean, all the equipment allowing communication in the real time also protecting the secrecy of the communication and so on, and so on.*

*We also introduced a system of rotative diplomats. That means usually young ones. That means that young diplomat was sent to the capital of the formal Presidency. One was sent to the current Presidency and one was sent to the upcoming Presidency and they were rotating for half a year for the Presidency period. One that was previously in the Presidency was then sent to the next Presidency sharing his experience with diplomats working there.*

*It had two reasons. One was reinforcement of our diplomatic core. But the other one was education. The number of diplomats that were accustomed to the way of operation of the European Union was growing in this manner.*

*If you negotiate you have to decide. If you go completely alone or if you find some partners to work with. We had a system of regular consultations of the chief negotiators and/or deputy chief negotiators of all the applicant countries. Sometimes we were deciding that we go the same path, we defend the same kind of positions sometimes we differed. But we knew at least on what fields we can step up as a group and what fields we will have difference of opinions. Of course, value of some problems were irrelevant to our country and very important for another one.*

*In the case of Poland for example, we had very difficult negotiations in the chapter of fisheries. For the Czech Republic it was a very easy task. Because they do not have sea shore. Similar for Hungary even they have wonderful lake. For Bulgaria, Slovakia, the Czech Republic for example, nuclear powerplants were sensitive issue. We do not have a single one. So, this was not a case of consultations with our partners.*

*In order to achieve positive results, you need not only to work hard and be efficient but also, you have to promote yourself. I think that in this area, we have not achieved enough. In my eyes, that was a failure in the case of Poland. The promotion of my country abroad was not done as well as it should be done for many reasons.*

*One of the reasons, the main reason is the lack of experience. After the case of communism, it is very difficult to create in a short time effective promotion policy especially on very difficult issues.*

*As I mentioned before, it was the competition. Promotion was assigned to the Ministry of Foreign Affairs. The Ministry of Economy wanted to promote Poland as economic super power, of course to be in the future. We have Polish touristic organization that was of course was willing to promote Poland as a touristic place and also Polish Information Agency. Neither of those Institutions was ready to undergo coordination especially of their budgets. So, we had small separate budgets and dispersed activities of different Institutions. No coordinated policy. Maybe in the last stages, it was a little bit better.*

*In one area, the promotion was extremely successful. Promotion via the cooperation of regions. That is something working better than a promotion coordinated from the capital. All Polish regions divided into 16 "województwo". It is similar to German "lander" though of course the competences of "województwos" are not as big as in the case of German "landers". Though the competences are being distributed from the center to the regions and they had also competences to cooperate on specific basis with partners abroad, that was the best way of promotion*

*Of course, promotion was done by the NGO's, by universities. This is also very important programme and independent Institutions including also media.*

*So, more or less, this is the system that we were trying to build. In some areas we were successful, in some others, I have to confess that we failed. But the general result is rather positive.*

*Thank you very much.*

*Prof.Dr. Ali BOZER\**

Sayın B y kel iye  ok teŐekk r ederim.

Hem kendisinin M zakerelerde sorumluluk almış olması itibariyle, hem de Polonya'daki teŐkilatlanma, Avrupa M kteseбаты'nın uygulamaya girişi hususlarında bize fevkalade değerli bilgiler sundular.  zellikle Sayın  nce'nin bu bilgileri dikkatle izlemiŐ olduğunu sanıyorum. Sizler için büyük çapta bir ışık tutan konuŐmaydı. Bu itibarla bu tecr belerinize sanıyorum bizlerin de istifade etmesi isabetli olacaktır. Bu bilgileriniz için çok teşekkür ederim.

Şimdi müsaade ederseniz, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Genel Sekreter Yardımcısı Sayın önce'ye sözü veriyorum.

Buyurun efendim.

---

\* Panel Yöneticisi



*Tunay İNCE\**

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Efendim, Sayın Büyükelçinin belirttiği, ifade ettiği konuları, Türkiye için gerçekten de son derece yararlı olacak konular. Ben de bu nedenle Sayın Büyükelçiye özellikle teşekkür ediyorum. İfade edilen problemler bizim de karşılaşacağımız problemler. Dolayısıyla büyük ölçüde işbirliği yapmakta da fayda olduğu düşüncemi ileterek sözlerime başlamak istiyorum. Bu arada, Genel Sekreterimiz Sayın Murat Sungar Bey sizlere iyi dileklerini iletiler. Küçük bir anlaşmazlığı da ifade etmekte belki yarar var. Sayın Genel Sekreter bugün Anayasa görüşmeleri nedeniyle bütün gün Meclis'te olacağı için bulunamayacağını bildirmiş durumdaydı. Herhalde davetiyenin daha önceden basılmış olması nedeniyle bu yapılamadı.

Avrupa Genişlemesi ve Türkiye.

Avrupa Birliği gerçekten Türkiye ile büyük ölçüde genişlemesini tamamlayacaktır görüşünden hareketle Türkiye'de Avrupa Birliği ile ilişkilerimizde neler yaptığımızı kısaca dikkatlerinize sunmak istiyorum.

Birincisi, 1999 yılında adaylığımızın kabul edilmesinden sonra biz, bu işlerle ilgili genel koordinasyonun yapılması, iç koordinasyonun sağlanması için, 2000 yılının Temmuz ayında Avrupa Birliği Genel Sekreterliği'ni kurduk. Teşkilat olarak, Dışişleri Bakanlığımızda Büyükelçi unvanına haiz ve Müsteşar seviyesinde bir Genel Sekreterin Başkanlığında dört tane Genel Sekreter Yardımcısı, ana bölümlerde çalışmak üzere görevlendirildi. Genel Sekreter Yardımcılarının bölümleri özellikle; Siyasi Bölüm, Ekonomik ve Mali Bölüm, Sektörler ve Bölgeler Bölümü ve Tek Pazar, Rekabet, Balıkçılık Bölümü olarak dört ana bölümde belirlendi. Bunların altında Daire Başkanlıkları var. Yedi tane Daire Başkanlığımız var. Bunlar, Siyasi İşler Dairesi, Tek Pazar ve Rekabet Dairesi, Tarım Balıkçılık Dairesi, Ulusal Program Dairesi, Sektörel ve Bölgesel Politikalar Dairesi, Ekonomik Mali Konular Dairesi ve Personel ve İdari İşler Dairesi olarak

---

\* T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Genel Sekreter Yardımcısı, Panelist

teşkilatı oluşturduk. Şu anda işlerin genişlemesiyle çalışmalarını artan bir Genel Sekreterlik teşkilatı olarak iş koordinasyonu sağlamaya çalışıyoruz.

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerinde en önemli adım olan, 1999 yılından sonra, bilindiği gibi tam üyeliğe hazırlamak için Avrupa Birliği'nin özellikle Türkiye'nin katılım öncesi stratejisini tanıması ve ona göre hazırlıklarını yapması gerekiyordu. Avrupa Birliği de bunu sağlayabilmek için Katılım Ortaklığı Belgesi'ni hazırladı. Türkiye'de buna cevap olarak ve onu tamamlamak üzere, tam üyeliğe ulaşmada hangi işlerin ve hangi zamanlama içinde yapılacağını gösteren Ulusal Programını hazırladı ve Bakanlar Kurulu kararı ile Program 2002 yılı Mart ayında yürürlüğe girdi.

Ulusal Programın hazırlanması çalışması, Genel Sekreterliğin gerçekten de en büyük ve en hacimli göreviydi. Yeni kurulmuş olmasına rağmen Ulusal Programımızı büyük bir gayretle yaptık. Şimdi, bu Ulusal Programda neler yapılacağını belirttiğimiz için, Avrupa Birliği'nin İlerleme Raporları'na esas olacak, İlerleme Raporları'nda özellikle tenkit edilen konuların, gereğiyle yapılmadığı fark edilen konuların izole edilmesi için büyük ölçüde çalışmalar yapıldı.

Malumlarınız, Kopenhag Kriterleri özellikle İlerleme Raporları'nın ölçüsü olarak kabul ediliyor. İlerleme Raporları'nda Kopenhag Kriterleri'nin ne ölçüde yerine getirildiği veya nelerin yerine getirilmediği belirtildiği için İlerleme Raporları ile ilgili çalışmalar bizim için, Türkiye için en önemli çalışmalar oluyor.

Bilindiği gibi siyasi kriterler olmasa olmaz şartlar. Türkiye'nin Katılım Müzakereleri'ne başlayabilmesi ve önemli aşamalar kaydedebilmesi için bu İlerleme Raporları'nda siyasi kriterlerle ilgili tenkit edilen hususlar çok önem arz eden hususlar. Ancak Türkiye'de gerçekten, normal olarak bazı çevrelerin ifadesine göre kendinden beklenmeyecek bir şekilde, siyasi kriterlerin yerine getirilebilmesi için gerekli çalışmaları büyük bir hızla yapmaya çalıştığı ve büyük bir aşama da kaydetmiş olduğu biliniyor. Kısaca siyasi kriterlerle ilgili neler yapıldığını kısaca sunmaya çalışacağım.

Siyasi kriterlerde özellikle demokrasi ve hukukun üstünlüğüyle ilgili konuların uygulanmasının izlenmesi amacıyla bir İlerleme Grubu kuruldu. Reform İzleme Grubu, özellikle siyasi kriterlerdeki ilerlemelerin uygulamaya ne ölçüde dönüştürüldüğünü izlemekle görevli bir grup. Ayrıca Bakanlar Kurulu bu çalışmaları ne ölçüde ciddiye aldığını göstermek için ve

ciddiye almak için yapılacak toplantılarda her hafta düzenli olarak Avrupa Birliği çalışmaları, Ulusal Program çerçevesinde taahhüt ettiğimiz konuların ne ölçüde yerine getirildiğinin takip edilmesi amacıyla her hafta Bakanlar Kurulu'nun gündemine bunların konması kararını aldı ve bu düzenli olarak işliyor.

Ayrıca, sivil-asker ilişkileri ve Milli Güvenlik Kurulu ile ilgili konularda, İlerleme Raporları'nda belirtilen hususlarda iyileştirmeler ve rapora cevap olarak uygulamalar yapılmakta, yapılmış ve halen de yapılmakta. Bununla ilgili olarak, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'nin yayınlaması, bununla ilgili bazı kanunlarda değişiklik yapılması da örnek olarak gösterilebilir.

Adli sistemle ilgili düzenlemeler yapılmakta. Adalet Bakanlığı ve hazırlık soruşturmaları ve diğer tenkit edilen konularda iyileştirme yapılması için genelgeler dağıtmakta, ayrıca çocuk mahkemelerinin kuruluşu, görev ve yargılama usulleri hakkında kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun da bu iyileştirmelere bir örnek olarak gösterilebilir.

Ayrıca, yolsuzlukla mücadele konusunda önemli aşamalar kaydedilmekte. Kamu mali yönetimi ve kontrolü kanununun kabul edilmesi ile bu konuda büyük aşama kaydedildiği de bilinmekte. Ayrıca yine bu konuda bankalar kanununda yapılan değişiklikle yine bu konuda kolaylık gösterilmektedir. Yine, Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi Parlamento tarafından kabul edilmekte ve bu konuda iyileştirme yapılmakta.

İnsan hakları ve azınlıkların korunması konusundaki düzenlemeler, medeni kanunda ve diğer kanunlarda yapılmak suretiyle yerine getirilmektedir. Zamanı iyi kullanmak açısından çok fazla detaya girmek istemiyorum. İnsan haklarının uygulanmasında çeşitli ilerlemeler kaydedilmekte. İnsan hakları ihlali iddialarının anında değerlendirilebilmesi için, teşkilatta yenileştirmeler ve olumlu çalışmalar yapılmakta. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanması konusunda, bilindiği gibi Lousidiou Davası'nda olduğu gibi olumlu adımlar atılmakta, ayrıca dini konularda da iyileştirmeler yapılmakta.

Siyasi, medeni haklarla ilgili olarak da, ölüm cezasıyla ilgili uygulamalar zaten hepimizin malumudur. Tamamen tarihe karışmış durumda. İşkence ve kötü muamelenin önlenmesiyle ilgili olarak da çeşitli tedbirler etkinlikle alınmaya devam edilmektedir. Ayrıca; cezaevi reformu,

dernek kurma hürriyeti, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, din özgürlüğü gibi konularda da çok olumlu uygulamalar yapılmakta, devam edilmektedir.

Adalet ve içişleriyle ilgili olarak da; adalet akademisi kanununda değişiklikler, bilgi edinme kanununun çıkarılması suretiyle, elektronik imza kanununun çıkarılmasıyla ve polis teşkilatları arasındaki işbirliği suretiyle, yeni ve istenen uygulamalar yapıma aşamasına gelmiş bulunmaktadır.

Bugün Mecliste görüşülmekte olan ve büyük ihtimalle olumlu sonuçlandırılacak Anayasa değişiklikleri de belki o siyasal kriterlerle ilgili eksiklerin iade edilebilmesi için son etabı oluşturmaktadır.

Kopenhag Kriterleri'nin ikinci kriterleri olan ve ekonomik kriterlerle ilgili olarak da İlerleme Raporu'nda belirtilen hususlar, eksiklikler giderilmeye çalışılmakta. Zaten İlerleme Raporu'nda, ekonomik kriterlerle ilgili olarak çok büyük eksiklikler kaydedilmemiş olan yavaş ilerlemeler özet edilmek suretiyle, eksiklikler o şekilde belirtilmiştir.

Ekonomik kriterlerde değinilen eksiklikler arasında, yapısal reformların gereken hızda ilerlemediği belirtilmiş, ayrıca doğrudan yabancı sermaye girişi ile ilgili gerekli olumlu miktara ulaşamadığı da ifade edilmiştir. Bunlar, alınan yeni tedbirlerle giderilmeye çalışılmakta ve katılım müzakerelerinin alınmasında önemli bir eksiklik olarak görülmemektedir. Özellikle yatırım ortamının iyileştirilmesi reformu kapsamında yürütülen çalışmalar çerçevesinde, piyasaya giriş ve çıkış prosedürlerinin kısaltılmasıyla ilgili önemli adımlar atılmakta ve de bunlarla ilgili olumlu çalışmalar büyük oranda yapılmaktadır. Ona rağmen Türkiye'de yabancı sermaye girişinin milli gelire oranı %0.5 civarında olduğu bilinmektedir ve İlerleme Raporu'nda buna da dikkat çekilmiştir. Ayrıca bankacılık reformu ile, Sektörün sermaye yapısının güçlendirildiği, ancak özellikle devlet bankalarıyla ilgili yeniden yapılandırmanın hala yavaş olduğu ve tam yerine getirilmediği de bir olumsuz unsur olarak ifade edilmiştir.

Kopenhag Kriterleri'nde üçüncü konuda olan, üyelik yükümlülüklerini üstlenebilme yeteneğiyle ilgili olarak da, son 2003 İlerleme Raporu'nda belirtilen hususlar, bu hususun gerek Türkiye'nin Avrupa Birliği Müktesebatı'na uyum gösterebilmesi ve uygulayabilmesi için gerekli idari ve adli kapasiteyi oluşturma yönündeki adımların hızlanması gerektiği ifade edilmiştir. Yani, çok büyük bir eksiklik olduğu belirtilmemiştir.

Özellikle bazı sektörlerde işlerin yavaş gittiği, bazı sektörlerde iyi, olumlu adımların atıldığı da belirtilmiştir. Ancak bu 2003 yılı İlerleme Raporu'nda Müktesebat uyum bölümünde yer bulan bazı eleştiriler de tam anlamıyla anlaşılmış değildir. Örneğin, sermayenin serbest dolaşımı bölümünde yabancıların Türkiye'de yatırım yapmasına belirli kısıtlamalar getiren Radyo Televizyon Kurulu hakkında kanunda yer alan hükümlerin kaldırılmaması, ekonomik-parasal birlik bölümünde Merkez Bankası'nın tam bağımsızlığa kavuşturulmamış olması gibi konular eksiklik olarak zikredilmekte, ancak bu konuda müzakereler başladıktan sonra, hatta bazıları da üyelik kazanıldıktan sonra da yapılabilecek konular olduğu için şimdiden eksik yapılan işlem olarak değerlendirilmesi de pek anlaşılır bir konu olamamıştır.

Özellikle Türkiye'nin Ulusal Programı'nı tatbik edebilmesi, Katılım Ortaklığı Belgesi ile belirtilen yol haritasına uyabilmesi için Avrupa Birliği'nin yaptığı mali yardımlar konusunda da sizlere kısaca bilgi vermek istiyorum.

Mali yardımlarla ilgili olarak daha önce verdiğim bir örnek olan İspanya örneğini burada bir kere daha vermek istiyorum. İspanya 1986 yılında üye olduktan sonra, 2006 yılına kadar alacakları da dahil olmak üzere, aldığı mali yardımların tutarı 200 Milyar Euro civarındadır. Bunu yirmi seneye böldüğümüzde, aşağı yukarı 10 milyar Euro bir mali yardım almışlardır. İspanya'da böyle olduğu gibi, Portekiz ve Yunanistan'da da bu şekilde çok göze çarpıcı mali yardımların Avrupa Birliği tarafından bu ülkelere verildiği malumdur. Bu açıdan, mali işbirliği ve mali yardımların önemi son derece fazladır.

Türkiye'de şimdiye kadar bu yardımların alınmasında ve kullanılmasında çeşitli aksaklıklar olmasına rağmen, artık aday ülke olduktan sonra, mali yardımların kullanılması düzenli bir safhaya gelmiş, Türkiye bu mali yardımların kullanılmasıyla ilgili teşkilatını kurmuş ve geçen sene akredite olmuş olan mali yardımlarla ilgi teşkilatını da faaliyete geçirmiştir. Artık, Avrupa Birliği'nin mali yardımları, Türkiye'deki özellikle kurumsal gelişme projelerine, idari ve adli kapasitenin geliştirilmesi projelerine ve de çok özellikle bölgesel gelişme projelerine büyük bir etkinlikle yönlendirilmeye başlanmış, bölgelerarası gelir farklılıklarının giderilmesi, idari ve adli kapasitenin etkin hale getirilmesi gibi konularda önemli aşamalar da kaydedilmiştir. Türkiye'nin üç yılda alacağı mali yardım 1 Milyar 50 Milyon Euro olarak düşünülmektedir. Ama Türkiye gibi büyük

bir ÷lkeye, bu yardımların yeterli olamayacağı da herkesçe malumdur. Özellikle yıl sonunda Katılım Müzakereleri başladıktan sonra, ihtiyaca göre bunların belki de çok daha fazla artırılması gerekecektir. Bunu da sanırım Avrupa Komisyonu dikkate alacaktır.

Son bir noktayla sözlerimi bitirmek istiyorum.

Avrupa Birliği'nin genişlemesi, özellikle yirmibeş ÷lkeye çıkmakla, yeni ÷lkelerin tamamen rahat bir şekilde üye olarak mutlu bir yaşam geçireceklerini belki de düşünmemek lazım. Çünkü Avrupa Birliği bu ÷lkeleri izlemeye hala devam etmektedir. Örneğin, Avrupa Birliği'ne üye olduktan sonra, bir de parasal birliğe girme bir anlamda zorunlulukları vardır. Bu yeni ÷lkelerden belki de iki tanesi 2007 yılında parasal birliğe girebilecek. Ama 2010 yılında, artık bütün bu yeni üye ÷lkelerin de parasal birliğe girme zorunluluğu da şimdiden getirilmiştir. Şimdiden bazı ÷lkelerin kamu açıklarını Avrupa Birliği ekonomik ve parasal birlik sınırları dışında olduğu için bu eksikliklerini yerine getirmek için dikkatleri çekilmeye başlanmıştır. Ayrıca, diğer konularda da yine bu uygulama, uyum süreci devam etmektedir.

Avrupa Birliği'nin en büyük eksikliklerinden birisi de, Sayın Hocam da belirtti, dış politikada tek sesli olmamaktır. Diğer güçlü yanları yanında en büyük eksikliği, dış politikada tek sesli olmamak büyük bir dezavantajdır. Dolayısıyla, dış politikadaki bu sorunlarla da uğraşmaya devam edecektir.

Sonuç olarak, yeni ÷lkelerin katılımı, Avrupa Birliği'nin güvenliği ve diğer konularda önemli bir olsa da, tam anlamıyla güçlü, Dünya ekonomisinde olduğu gibi Dünya siyasetinde de söz sahibi Birlik için Türkiye'nin üyeliği şarttır demek istiyorum. Bu nedenle, Türkiye'nin Müzakerelere başlaması yönünde belirsizliğin bitmesi ve Avrupa Birliği'nin, Türkiye'nin gerçekleştirdiği reformlardan ötürü cesaretlendirmesi ve Aralık Zirvesi'nde Müzakerelere başlama iradesini, tarihini ortaya koyması, artık gerekmektedir.

Yeni Anayasa ve yasal reformların yanı sıra, uygulamayı yeknesaklaştırarak, Avrupa Birliği'nin bu kararını almasına yardımcı olmak da Türkiye'nin görevidir, Türkiye'nin sorumluluğudur.

Dolayısıyla, bütün bunlar yapıldıktan sonra, Avrupa Birliği'nin gerçekten de bir siyasi, ekonomik ve sosyal Birlik olabilmesi için de Türkiye'nin bu girişinin sağlanması, bu adımların atılmasının gerektiğini düşünüyorum ve beni dinlediğiniz için hepimize teşekkürler ediyorum.

*Prof.Dr. Ali BOZER\**

Efendim Sayın İnce'ye bu doyurucu bilgileri dolayısıyla teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Bu vesileyle bazı noktalara değinmeme müsaade buyurunuz.

Bir kere, Sayın İnce'nin şahsında Avrupa Birliği Genel Sekreterliği'nin başarılı çalışmaları dolayısıyla tebriklerimi sunmak istiyorum. Hakikaten, bu güne kadar Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, gerek Kopenhag Kriterleri'nin siyasi ve ekonomik kriterlerine uymak üzere yaptığı çalışmalarla gerek Avrupa Müktesebatı'na uymak üzere yaptığı çalışmalarla övgüye değer bir başarı sergilemiştir. Bunu burada belirtmeyi bir görev saydım. Özellikle ifade etmek istiyorum.

En son sekizinci paketi çıkardınız. Bu paketle büyük çapta Kopenhag Kriterleri ve Müktesebata uyum şartlarının yerine getirilmiş olduğunu düşüncesini taşıyorum. Sanıyorum sizde bunu bir vesile ile ifade ettiniz.

Eksikler yok mu?

Eksikler vardır. Bunlar tamamlanacaktır. Ama bu eksikliklerin hepsi bu safhada değil, siz de çok güzel belirttiniz, Katılım Müzakereleri safhasında ve hatta tam üye olduktan sonra ikmal edici konulardır. Çünkü bütün bu kriterler statik nitelik taşımaz. Bunlar dinamik bir nitelik taşımaktadır. Avrupa Birliği'nin hayatı boyunca, üye ülkelerin hayatı boyunca bu dinamizme uyularak gerekli iyileştirmeleri yapmak zahmeti vardır. Bunun için, bu çalışmaları burada bitmiş de saymıyoruz. Eksikliklerimizi elbette telafi edeceğiz. Bütün mesele, iyi niyet meselesidir. Hükümet ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliği iyi niyetle bu husustaki çalışmaları gerçekleştirme azminde olduğunu ben de belirtmek isterim.

Şimdi, son konuşmacı olarak, Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğretim üyesi arkadaşım Doç. Dr. Yurdusev'e söz veriyorum.

---

\* Panel Yöneticisi



*Doç. Dr. Nuri YURDUSEV\**

Teşekkürler Ali Bey. Öncelikle panelin organizatörlerine ve siz değerli izleyicilerine teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum. Benden önceki iki konuşmacı, Sayın Büyükelçi ve Sayın İnce Bey, Polonya ve Türkiye örneklerini Avrupa Birliği'nin genişlemesi bağlamında aktardılar. Ben biraz bunun dışına çıkmak istiyorum. Konuşmamda, öncelikle Avrupa Birliği'nin 20.yy. öncesindeki Avrupa'nın genişlemesinden de bahsedilebilir diye düşünüyorum.

Genel olarak Avrupa'nın, özel olarak Avrupa Birliği'nin genişlemesinde kimlik sorunu üzerinde durmak istiyorum. Daha doğrusu, Avrupa'nın ya da Avrupa Birliği'nin genişlemesi ile kimlik sorununun yani Avrupalılığın ilintisi ne derecede olduğu konusu üzerinde duracağım.

Avrupalılık ya da Avrupalı kimliğini tabii ki tanımlamak gerekir. Avrupalılık ya da Avrupalı kimliğinin, Avrupa Birliği'nin kurucu metinlerinde ya da resmi Komisyon görüşlerinde, ya da Başkanlık sonuç bildirgelerinde hiçbir tanımı yoktur. Avrupa Birliği üzerine yapılan Maastricht Antlaşması'nın eski düzenlemeyle (o) maddesinde, yeni düzenlemeyi şu anda hatırlayamadım, (o) maddesindeki ifade aynen şudur. "Her Avrupa ülkesi üyelik için başvurabilir". "Any European country may become a member". Yalnız buradaki Avrupalı sözcüğünün tanımı yapılmamıştır.

Komisyonun veya Avrupa Birliği'nin günümüzdeki uygulamalarına gelmeden, kısaca, "Avrupalılık ya da Avrupalı kimliği nasıl tanımlanabilir ya da tanımlanabilir mi?" sorusu üzerinde duracağım.

Her şeyden önce, Avrupalılık ya da Polonyalılık ya da Türklük gibi kolektif kimlikle iki öge ile tanımlanabilir diye düşünüyorum.

Birincisi, bu kimliklerin mensuplarının sahip oldukları tabi, kültürel, tarihi unsurlar.

---

\* ODTÜ Öğretim Üyesi, Panelist

İkincisi ise, bu kolektif grupların, yapıların, iradi olarak oluşturmuş oldukları, iradi olarak benimsedikleri; değerler, ilkeler bütünü olarak adlandırabiliriz.

Dolayısıyla, Kopenhag Kriterleri veya daha özelde Kopenhag Siyasi Kriterleri, bu ikinci gruba girer. Ülkelerin, devletlerin, Avrupa Birliği'nin iradi olarak oluşturduğu, ortaya koyduğu, uymayı taahhüt ettiği, uyduğu, uyguladığı değerler, ilkeler bütünü.

Yalnız, bir kolektif kimlik grubu, herhangi bir topluluk, salt bu tür iradi belirlemelerle tanımlanamayacağı için ya da tarihsel olarak öyle tanımlamadığı için, o grubu tanımlayan bazı tarihi, kültürel, tabi değerler vardır.

Avrupa Birliği ya da Avrupa'da bunlar, modern dönem boyunca hep olagelmıştır. Değişik alternatifler, değişik değerler öne sürülmüştür. İşte, en çok öne sürülen unsurlardan birisi, Coğrafyadır, Tarihi miras, paylaşılan ortak geçmiştir, kültürdür, kültür kapsamı içinde düşünülen öğelerdir ki bunların başında din gelir.

Şunu görüyoruz. Gerek günümüzde Avrupa Birliği, gerekse geçmişteki Avrupa, geçmişteki Avrupa'nın günümüzdeki Avrupa gibi formel, sınırları tanımlanabilir bir kurumsal representasyonu, temsilcisi yoktu ama, Avrupalı devletler, Avrupalı ülkeler bir araya geldikleri zaman, gerek diplomatik, gerekse hukuki mütalaalarla benzeri şeyler oluşturmuşlardı.

Örneğin, Coğrafyanın Avrupalı kimliğinin bir parçası olduğu, her ne kadar Avrupalı sözcüler ve yazarlar tarafından çok fazla önemsenmese de, çünkü Coğrafya, statik, verili bir durumdadır, bunun etkili olduğunu görüyoruz. Bir örnek vermek istiyorum. Ali Beyin temsil ettiği delegasyon, 14 Nisan 1987 tarihinde Brüksel'de Avrupa Topluluğu'na tam üyelik başvurusunu yapmadan bir yıl önce, Fas, tam üyelik için başvurmuştu. Fas'ın tam üyeliği için 1986 yılında yaptığı başvurusu, çok kısa sürede Komisyon tarafından cevaplandı. Fakat basit bir şekilde reddedildi. Dendi ki, "Avrupa Topluluğu üyeliği, Avrupa ülkelerine açıktır." Tabii ki bu mütalaada da Avrupalı ifadesi tanımlanmadı. Ama, herkesin bildiği ve tahmin edilen, Fas'ın Avrupa'da yer almadığı düşüncesiydi.

Komisyon Türkiye için böyle bir şey söylemedi. Her ne kadar Fas gibi çok kısa sürede cevap vermedi. Ali Bey'in vermiş olduğu başvuruya ikibuçuk yıl sonra, Aralık 1989'da bir cevap verdi Komisyon. Komisyonun o

zamanki mütalaasına bakılacak olursa eğer, 1989 yılında, Türkiye'nin Avrupalılığına ilişkin hiçbir şüphe yoktur. Çünkü Komisyonun mütalaasında, Türkiye'nin eksiklikleri belirtilirken, iktisadi, siyasi alanlarda birtakım eksiklikleri belirtilirken, sonraki bütün Komisyon raporunda olduğu gibi, Türkiye'deki müspet gelişmelere dikkat çekilirken, Türkiye'nin yapması gerekenler söyleniyor ve şöyle bir ifade var. "Bütün bunlar yapılırken, Türkiye'nin Avrupa kulübünün üyesi olabileceği üzerine herhangi bir şüphe izhar etmeden (without casting any doubt on its eligibility)" deniliyor. İfade budur. Dolayısıyla, Komisyonun 1989 yılında Türkiye'nin Avrupalılığı, Avrupa Topluluğu'na üye olabileceği konusunda herhangi bir şüphe izhar edilmeyeceğini söylerken, şüphesiz bunda Türkiye'nin, Fas'a göre 1963 yılından beri gelen bir Ortaklık Antlaşması'nın olduğunu dikkate almalıyız. Ama bunun yanında, biraz önce değinmiş olduğum, Avrupa kimliğinin tabii öğeleri, tarihi öğeler içerisinde, Fas'a göre Türkiye'yi bulmak çok daha kolaydır.

Aynı şekilde, coğrafyanın Avrupalı kimliğinin bir unsuru olduğu başka örneklerle de verilebilir. Şöyle ki, 1713 yılında, Avrupa Birliği Projesi biliyorsunuz. 9 Mayıs'ta Robert Schumann'ın deklarasyonu ile başlamadı. Avrupa Birliği projesi çok öncelere giden bir proje. Avrupa var olmaya başladığından beri var olan bir proje. Hatta bazıları ilk proje olarak, Dante'nin "Monarchia"sının bile gösterirler, ama pratik öneri olarak, 17. yy'ın başında, Avrupa'da ulus devletten, Avrupalı devletler ortaya çıktıktan itibaren, bu tür özellikler de gelir. Bunun en meşhurlarından birisi, St. Pierre'in önerisidir.

St. Pierre'in 1713 yılına tarihlenmiş önerisinde, Türkiye de vardır. Lakin gelen tepkiler üzerine, "nasıl" Türkiye gibi Avrupalı olmayan bir ülke dahil edilebilir?" gibi, 1717 yılına tarihli önerisinin ikinci baskısında Türkiye'yi çıkarır St. Pierre. Sonra da 18. yy'ın sonuna kadar yapılan Birlik önerilerinin hiçbirisinde Türkiye'ye yer yoktur. Hatta bu önerilerin hepsi, doğudaki Türk tehdidi ile meşrulaştırılır. Bunun istisnası, Immanuel Kant'tır.

Şöyle düşünelim, her ne kadar, önerilen 20. yy. öncesi Avrupa Birliği projelerinde, Türkiye çoğunda yoksa bile, en azından bir tanesinde vardır. Dahası, 19. yy'da meşhur Alman tarihçi Ranke'nin önerisinde de vardır. Ayrıca 1856 Paris Konferansı'nda da, bildiğiniz gibi Osmanlı Devleti, zamanın Avrupa Birliği diyebileceğimiz Avrupa uyumunun üyesi olmuştur.

19. yy'ın sonuna kadar, Avrupa'da kurulmuş Birlik ya da Birlik benzeri hiçbir kurumda Osmanlı Devleti dışında başka Avrupa dışı bir devlet yoktur. Sadece Osmanlı Devleti vardır.

Günümüze gelecek olursak, bugün Avrupa Birliği'nin Kopenhag Siyasi Kriterleri'ni yerine getiren bir sürü ülke var. Örneğin Japonya bu kriterleri yerine getirmiş. Bu kriterler açısından bakıldığı zaman, Japonya'da bir eksiklik bulamazsınız. Yeni Zelanda'da bir eksiklik bulamazsınız. Avustralya'da bir eksiklik bulamazsınız. Singapur'da da bir eksiklik bulamazsınız. Ama hiç kimse, Avrupa Birliği'ne bu ülkelerin üye olabileceğini veya Avrupa genişlemesinin bu ülkeleri kapsayacağını düşünmemektedir. O zaman burada Avrupalı birliğin ya da Avrupalılığın coğrafi temeli ortaya çıkıyor.

Lakin bu coğrafi temel sabit değil. Çünkü, dünyanın coğrafi tanımlanması Yunan mitolojisine kadar götürülür, işte Avrupa, Asya, Libya (sonra Afrika adını alır) üçlü bir kıta bölünmesi, Yunan mitolojisinden bir yatıdır. Bu mitolojinin, örneğin, Aristo'ya sorarsanız, Yunanistan Avrupa kıtasında değildir. Çünkü Yunanistan'ın kendisi başlı başına bir kıtadır.

Büyük Petro'nun coğrafyasının 1730'lu yıllarda çizmiş olduğu Ural sınırları Avrupa'nın coğrafi sınırları olarak az çok kabul edilmiştir.

Yunan mitolojinde Büyük Petro'nun coğrafyacısına kadar ve sonra az çok kabul edilen bu coğrafi sınırlar içerisinde, örneğin Kıbrıs hiçbir şekilde yoktur. Dolayısıyla, Avrupa kimliğinin coğrafi temeli sabit değildir. Uyarlanabiliyor. Dahası bu coğrafya hep siyasi de algılanmıştır. Napolyon, İberya'yı Avrupa'da saymazdı. Napolyon'a göre, Afrika, Pirene Dağları'nda başlıyordu. Yine Matternich, Asya'nın, Viyana'nın ötesinde başladığını söyler. Dolayısıyla, bugünkü Güneydoğu Avrupa, Balkanlar'da yer alan ülkeler, Matternich'e göre Avrupalı değildi. Keza, Romalılar Rein Nehri'nin ötesini Avrupa'da görmezlerdi. Polonya dışarıdaydı.

Bununla neyi demek istiyorum? Şunu demek istiyorum.

Coğrafya vardır. Ama sabit olarak algılanmamaktadır ve kesin belirleyici de değildir. ama bir elementtir. Nitekim, Avrupa Birliği'nden, günümüz Avrupa Birliği temsilcilerinden gelen değişik yorumlarda, Türkiye ile ilgili yer yer öne sürülen aykırı sesler de, itiraz seslerinde, bir şekilde coğrafi konumu da gündeme getirir. Avrupa Komisyonu'nun Başkanı olan Valery Giscardéstaigne çoğumuzun hatırladığı bir demecinde, Türkiye'nin Avrupalı olmadığı, ülkesinin büyük kısmının Asya'da olduğu, başkentinin

bile Asya'da olduğunu belirtmişti. Bu Avrupa Birliği ve günümüz Avrupa ülkeleri tarafından kabul edilir ya da edilmez. O ayrı bir konudur. Ama böyle bir algılama, görüş vardır.

Avrupa Birliği'nin, Avrupalılığın tarihi verili değerleri içerisinde tarihi mirası, yaşanan tecrübe, ortak tecrübe diğer bir nedendir. Bu tecrübeye ne açıdan bakarsanız bakın, eğer tarihe biraz dikkatle bakarsak, Türkiye hep bunun içindedir. Hatta şunu söyleyebilirim. Bugünkü çoğu Doğu Avrupa ülkesinden çok daha fazla içindedir.

Bu verili değerler açısından baktığımız zaman geriye kültür ve din olgusu kalıyor. Bu açıdan bakıldığı zaman, Avrupalılık, Avrupa kimliğinin, bizim düşündüğümüzün çok ötesinde Hristiyanlık tarafından tanımlandığını söyleyebiliriz. Yani bunu söylemek, ne Avrupalılığa bir helal getirir, ne de bana sorarsanız, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyesi olmasına ciddi bir engel teşkil eder.

Ama diğer yandan, Avrupalılığın ya da Avrupa kimliğinin İslam'ı, Türk halkının büyük çoğunluğunun benimsemiş olduğu İslam'ı, hiç içermediğini söylemek de mümkün değildir. Avrupa kimliğinin unsurlarından bir tanesi de pekala İslam'dır. Şimdi teolojik tartışmalara girmeyeceğim. Ama teolojik olarak bakıldığı zaman, işte bu İbrahimi dinle dediğimiz dinlerin birbirlerin türevi olduğu çok açıktır. Dolayısıyla, ister dini bütün olsun, ister salt folklorik, kültürel bir algılama şeklinde olsun, Hristiyanlar ve Müslüman'ların ortaklıkları, doğu dinleri ile kıyaslandıkları zaman çok açıktır. Hint, Çin dinleriyle kıyaslandıkları zaman çok açıktır.

Peki burada sorun nedir? Sorun şudur.

17. yy.'ın ortasına kadar, Katolikler Protestanları Hristiyan olarak görmüyorlardı. Bunlar Heretiklerdi. Kraliçe 1. Elizabeth, Sultan 3. Mustafa'ya yazmış olduğu bir mektupta, 1583 yılında ilk İngiliz Büyükelçisi Türkiye'ye geleceği zaman şöyle söyler. "İngilizlerle Türklerin dayanışması karşılıklı menfaatimize olacaktır. En başta da şirk koşanlara karşı ortak mücadelemizi güçlendirecektir".

Kimdir bu şirk koşanlar?

Katoliklerdir, Habsburglardır.

Böyle bir sürü örnek bulunabilir. Lakin, hakim algılamanın ve hakim tanımlamanın böyle olmadığını da teslim etmek gerekir. Çünkü 17. yy.'ın ortasında, Katolik ve Protestanlar birbirlerini normal olarak, normal ilişki

kurulabilecek insanlar olarak kabullenmişler, tanımlamışlardır. Yani, Protestanlar Katolikliği, Katolikler de Protestanlığı normal bir din olarak tanımışlardı. Bildiğiniz gibi, İslam'ın Vatikan tarafından normal bir din olarak tanınması, 2. Vatikan Konsülü ile 1961- 1963 yılında olmuştur.

Dolayısıyla, 17. yy. ortasından 20. yy.'a bakarken, 1960'dan günümüze çok fazla bir zaman değildir. O zaman, Avrupa Birliği'nin genişlemesinin Türkiye'yi içermesi konusunda, Avrupalılığın ne derece tabi verilen değerler belirleyici olarak ve bunların dışlayıcı bir tanım içerisinde konumlanmasıyla mı olacağı, yoksa Kopenhag Siyasi Kriterleri'nde ortaya çıkan, Kopenhag Siyasi Kriterleri ile ifade edilen iradi, medeni, siyasi, hukuki ilkelerin mi daha belirleyici olacağı sorulur. Buna da karar verecek olan, elbette ki Avrupa Birliği ve Türkiye'dir.

Türkiye'nin her şeyden önce Kopenhag Siyasi Kriterleri'ni yerine getirmesi gerekmektedir. Mevzuat legal olarak, bu kriterler bugünkü sekizinci paketle belik de tam yerine getirmiş olacaktır. Ama uygulama da tam yerine gelmediğini hepimiz biliyoruz.

Dolayısıyla, neyin yapılması gerektiği çok açıktır. Avrupa Birliği açısından ise, belki de son günlerde bize Türkiye'de kulağımıza çok da hoş gelmesi bile en doğrusunu söyleyen Chirac'ın söyledikleri yapılacaktır. Eğer komisyon Raporu olumlu çıkarsa, Avrupa Birliği'nin başka hiçbir alternatifi yoktur. Avrupa Birliği eğer Komisyon Raporu'na rağmen Müzakerelere başlamasa, böyle bir olasılık mümkün değildir, bu da şu demektir. Avrupa Birliği bizatihi Kopenhag Siyasi Kriterleri'ni, yani Avrupalılığın bu siyasi hukuki ilkelerini bizatihi kendisi ihlal etmiş demektir. Çünkü Avrupa'nın, her ne kadar bugün bu Kopenhag siyasi Kriterleri'nde tekrarlanmasa da, modern Avrupa Avrupa olduğundan bu yana, yani Hristiyan ülkesi olarak değil de, kendisini "family of civilized nations" medeni ülkeler birliği olarak tanımladığı, 17. yy.'ın sonundan bu yana gelen birinci ilkesi ahde vefa ilkesidir "agreements made should be kept".

Dolayısıyla, her ne kadar Ali Bey sunuş konuşmasında Avrupa Birliği'nin bu kabulünün salt bir etik vecibe olmadığını söylese de, bu bir etik vecibedir, etik vecibenin üzerinde bu siyasi ve hukuki bir yükümlülüktür ve çok önemli bir yükümlülüktür.

Şimdi, varsayalım ki Türkiye kriterleri yerine getirdi ve Müzakereler başladı.

Avrupa Birliği'nin genişlemesi nereye kadar? Daha doğrusu, Avrupalılık kimleri kapsayacaktır?

Avrupalılığın, Hırvatistan'a biliyorsunuz Komisyon Müzakerelerin başlayabileceği raporunu verdi, Hırvatistan Temsilcileri Komisyondan görüş almak için Ali Bey kadar beklemediler. Şubat 2003'te başvurular ve Komisyon jet hızıyla geçenlerde, "Kopenhag Siyasi Kriterleri yerine getirilmiştir, Müzakereler başlayabilir" dedi.

Ama Avrupa Genişlemesi'nin Batı Balkan Ülkelerini de içereceği açıktır. Büyük Petro'nun coğrafyacısının çizmiş olduğu sınırlarını içermeyeceğini kimse söyleyemez. Nitekim, Ukrayna, Beyaz Rusya ve Rusya'nın üyeliği konusunda Komisyonun bir çalışmasında Avrupalılık sorunu tartışılmış, Avrupalılık kimliği tartışılmış ve Avrupalılığın belirli, kesin tanımının yapılamayacağı, yapılmasının da arzu edilir olmadığı söylenmiştir. Bir anlamda Avrupa Birliği kendisini, sınırları belli, belirli bir Avrupalılık tanımı yaparak, günlük dildeki deyimiyile "elini kolunu bağlamak" istemiştir.

Dolayısıyla, gün gelip belki tarihi ortaklıklara dayanılardan mağrip ülkelerini de içermeyeceğini bilemeyiz.

Daha fazla vaktinizi almadan özetleyecek olursam, Avrupa Gelişmesi, her ne kadar Avrupalı ülkelere açıktır diye tanımlanmışsa da, bu Avrupalılık kesin olarak tanımlanmadığı için, belli bir noktada sınır koyamayacağımız bir süreçtir. Zaten şu ana kadar kimse de böyle bir sınır koymamıştır.

Türkiye ve benzeri ülkeler konusundaki özellik ise, biraz önce de söylediğim gibi, tarihin tek boyutlu değil çok boyutlu okunması ve Avrupalılık tanımının siyasi, medeni, hukuki ilkelerle ne derece belirgin şekilde tanımlanacağına bağlıdır.

Teşekkür ediyorum.



**Prof. Dr. Ali BOZER\***

Sayın Yurdusev'in bu açıklayıcı ve doyurucu bilgileri için çok teşekkür ediyorum. Müsaade ederseniz, bu Avrupa Birliği yahut Avrupa kimliği veya Türkiye'nin Avrupa Birliği konusundaki beyanlarına çok kısa açıklamalar getirmek istiyorum.

Bir kere bu konudaki geniş bilgileri ve bu arada Avrupa Konseyi'nin vermiş olduğu kararı dile getirmiş olmanız itibarıyla size teşekkür etmek istiyorum. Çünkü eskiden yapılmış olan bütün işler adeta unutulmuştur. Kale alınmamaktadır. Yalnız Türkiye'de değil dışarıda da ve hala Avrupalıların bir kısmı, Türklerin bir kısmı, "acaba Türkiye Avrupa Kimliğine sahip midir?" konusu üzerine tartışıyorlar. Bu tartışmalara saygıyla mukabele ediyorum.. Ama bazı vakaları da dikkate almak lazım geldiği düşüncesindeyim.

Avrupa Birliği'ne tam üyelik için vaki müracaatımızı müteakip, Bakanlar Konseyi'nden aldığımız karar çok açıktır. Bu karar sadece Avrupa Birliği üyesi bir veya iki ülkenin kararı değil, bütün Avrupa Birliği'ni bağlayan bir karardır. O zaman da Türkiye'nin Avrupalı kimliği tartışılıyor idi. Verilen karar çok açık. "Türkiye Avrupalıdır!".

Daha neyi tartışıyoruz?

Yapılacak tartışmalar, teorik nitelikten başka bir değer taşımamaktadır.

İki, Türkiye'nin Avrupalı vokasyonu vardır! Bunu Fransa, Almanya, İtalya söylemiyor. Avrupa Birliği'nin en yetkili ağız söylüyor.

Üç, Türkiye Avrupa Birliği üyesi olmaya ehildir. Sizde temas ettiniz, "eligible" kelimesiyle ifade ediliyor.

Şimdi, bu şekilde bedahet arz eden hususlar ortada iken, tam Türkiye Müzakere için tarih alacağı sırada, "efendim, acaba Türkiye'nin Avrupalılık

---

\* Panel Yöneticisi

vokasyonu var mıdır yok mudur?” şeklindeki bir tartışma sanıyorum ciddiyyetten uzaktır. Ayrıca bir siyasi kararsızlık ifadesidir. Binaenaleyh, bu konular artık mazide kalmıştır. Mesele şudur.

Acaba Türkiye Kopenhag Kriterleri’ni yerine getirmiş midir, getirmemiş midir?

Avrupa Birliğine yakışır davranış tarzı da budur. Eğer Türkiye Avrupa Birliği’ne uyum için gerekli kriterleri yerine getirmemişse başka, menfi karara saygı duymak lazım, ama getirmişse de müspet karara da aynı şekilde saygı duymak lazım. Yoksa, bunları bir tarafa bırakarak, Türkiye’nin hala değişik kriterlere giderek, coğrafi, kültürel, vs. kriterlere giderek, “Türkiye Avrupalı mıdır değil midir?” tartışmasını yapmak bence basittir ve yakışmıyor. Kişisel bazda ya da teorik olarak yaparsınız, saygı duyarım. Ama resmi makamla nezdinde bu konunun ortaya atılması basittir.

Bir hususu belirtmek istiyorum. Cumhurbaşkanı Chirac’ın konuşmasına değindiniz. Benim bu konuşmayı yorumlama yetkim yok. Fakat Türkiye’de çeşitli yayın organlarında çeşitli şekillerde yorumlandı. En son televizyon konuşması vardı. Bir kısmı, “Türkiye’ye yeşil ışık yakıtı” dediler, bir kısmı “Türkiye için menfi bir beyanattı” dediler.

Ben bu husustaki görüşümü kişisel olarak söylemek istiyorum. Ne öyle ne öyle. Aslında bu Türkiye’ye yönelik bir mesaj değildi. Fransız iç politikasını dikkate almak lazım. Fransa’da sağ, bölünmüş vaziyette. Avrupa Parlamentosu seçimleri var. Bu atmosfer içinde ve kendi kamuoylarına dönük bir mesajdan ibaretti. Hatta bazı Fransız gazetelerinde, 13-14 Mayıs tarihlerinden sonra daha kesin bir tutum alınması hususunda telkinlerde bulunduğu da gözümüzden kaçmadı.

Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne alınması Birlik açısından etik bir vesiledir demektir. Yanlış anlamışsınız veya ben yanlış ifade ettim. Tersine, Avrupa Birliği’nin bizi tam üye alması onlar açısından etik bir vecibedir. Bunu buradan tescil ediyorum. Ama yalnız bu değildir. Objektif kriterlere baktığımız zaman, bu objektif kriterlere uyumda Türkiye’ye hiç olmazsa Aralık sonunda bir müzakere tarihi verilmesini mecburi kılar, bunu ifade etmek isterim.

Efendim birinci oturumu bitirirken, hepinizi Avrupa Birliği’ne yeni üye olmuş ülkeleri kutlamaya ve bu vesileyle onları alkışlamaya davet ediyorum, başarılı olmasını diliyorum ve Birliğin sağlıklı bir şekilde gelişmesi içten temennimdir. Türkiye olarak da biz buna katkıda bulunursak, bu da bizim için bir bahtiyarlık vesilesidir.

Ben bütün arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Çünkü Polonya Büyükelçimiz bize bütün ters kaderini veciz bir şekilde aktardı. Ben şahsen bunlardan yararlandım. Sanıyorum Sayın İnce de aynı şekilde yararlandı, toplum da aynı şekilde yararlandı. Siz, yapılan çalışmaları özetlediniz ve bu surette bütün bilgilerimizi tazelerken, yeni bilgiler de edindik. Siz de çok müstesna bir şekilde, Avrupa kimliği ve Türkiye'nin Avrupa kimliği üzerinde durdunuz. Sanıyorum bu üç değerli panelist arkadaşım, size mütenevvi bir program sunmuş oldular ve bu vesileyle de kendilerine içten teşekkürlerimi sunuyorum. Sizlerin de sabrınız için teşekkür ediyorum.



## İKİNCİ OTURUM

*Prof. Dr. Ömer BOZKURT\**

Çalışmanın ikinci kısmına başlıyoruz. Bu ikinci kısımdaki değerli katılımcıları kısaca tanıtmak istiyorum. Kaldı ki sizin elinizdeki programda da zaten kimlikleri yazılıdır.

Sağımda Sayın Büyükelçi Gabor Zsolt Szalay Macaristan Büyükelçisidir. Yakın komşularımızdan birinin Büyükelçisi. Bana göre en solda, Sayın Doç. Dr. Sevilay Kahraman, Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğretim üyesi. Hemen solumda da, İtalyan ANSA Ajansı'nın muhabiri Sinyor Lucio Leante.

Söz sırasının izninizle bu programda yazıldığı şekilde uygulayacağım. Biraz önceki oturumda olduğu gibi, bu oturumda ismi yazılı olup da gelmeyen kimse olmadığı için, Sayın Hocam Bozer'in kullandığı avantajı da kullanamayacağım. Olamayan kişi yerine kendim bir açıklama yapmayacağım ve bütün bu oturumu bir saat onbeş dakika içinde bitirmeyi ve bu şekilde programın baştaki haline uymaya çalışacağız.

Bu durumda ilk sözü Sayın Büyükelçi Szalay'a veriyorum.

---

\* TODAİE Öğretim Üyesi, Panel Yöneticisi



**Gabor Zsolt SZALAY\***

Thank you very much Mr.Chairman.

Ladies and Gentlemen. My Turkish is not so good as my distinguished colleague the Polish Ambassador. So, if you do not mind, I try to present my case in English. As my background is mostly from journalism, I can make comparisons between diplomats and journalists having them speaking on different subjects.

I used to be a journalist. Because I would like to speak and write my ideas. At the turned out later that, they should have been some limitations in open speech. You might have frame, you might have information all about the world. But you are not able to speak out publicly what you want. As a diplomat, I can write everything what I think on condition that it will never be published.

So that is a difference. So, I have a distant approach to some points of diplomacy. Therefore, I did not intend to elaborate on the technical details of how the European Union, accession talks, enlargement process, whatever are looking like.

I would like to mention a few points, a kind of “Catalogue” or “Inventory” as we, Hungarians, in the middle of Europe see the present issue, the present face of the enlargement procedure.

So, distinguished Minister mentioned that the enlargement is completed. “Yes”, I would say in the legal sense first of all. But practically, it is an ongoing work upto the reaching the present level of the GDP of the old and founding members of the European Union or further on, into further steps of well-being and richness of the members of the Institution.

We made some estimates.

---

\* Macaristan Büyükelçisi, Panelist

What might be the advantages, the gains of the membership? What might be the disadvantages or the losses and what might be the fifty-fifty solutions?

I would like to share this “Catalogue” or “Inventory” with you. Perhaps you might use it in your future discussions even in the point of convincing people of the advantages of the European Union.

Starting with the plus points.

Country gains a lot being into the middle of the European economic, political, cultural, scientific development. We are a member of a market of almost half a billion people which means a great economic force and being an equal member of this Institution, we can have the benefits, of course the commitments of this Union.

Accelerating gains are **infrastructure, transport** particularly. We need the refurbishment of the reconstruction of our railroad transport system. We can do it much shorter and much faster with the money the European Union offers to us through the different funds which are to be allocated to the new members as well.

**Environmental Protection.** There are Pan-European Programmes offering financial and technical assistance to the incoming new members, of course not only to the new members which can help in rising the level of environmental protection in general in the field of the technical sense. Of course awareness of the people of environmental protection is important. It is a kind of teaching, it is a kind of advocation. Not to throw away a piece of paper we do not need anymore, not to throw away cigarette, whatever. So, it is a kind of attitude which the Hungarians have to learn and I think all of us have to learn.

**Education and science** is also gaining by the accession. The students of Hungary can make a selection of any university from Dublin to Milano or to Latvia or anywhere else. My daughter who is 19 and working economics in Budapest intends to spend a few years if it is possible at the Trinity University in Dublin. Last year, we did not want it her to send. Because the fee, tuition fee was different for the accession countries and the member countries. Of course the tuition fee for the accession countries three or four times higher than the present one for the members. From the September on, she will join Dublin Trinity University. That is just one example.

**Underdeveloped regions** could gain a lot. There are the so-called structural and cohesion funds I do not want to elaborate on the details but this is a very particular gain for the regions which are less developed. There are strict rules according to which these moneys can be accessed by the local administration of the given countries. Hungary can be divided into two parts by the Danube River. The western part is more or less like Austria very developed in the level of Middle Europe on Western Europe, while Eastern Hungary, eastern from the Danube River is much less developed and its every GDP or personal income is needing almost the same as Roumania and Bulgaria. These regions, areas can be developed faster with the help of extra money receiving from the European Union budget. These moneys are not so easy to divert to personal gains. Though people usually use to try to do this, it is very difficult and it is transparent and there are open possibilities to receive these funds.

**Land owners.** Agriculture is the different thing. In general, I would like to say it is the fifty-fifty business. We have problems with the price of land in Hungary. It is very low because everybody waits until the accession arrives and the prices will be higher. Now, they are about to be moving into the direction awkwardly and that means that the land owners can gain a lot of money which they can invest into their own farming purposes or agricultural ventures, entrepreneurship, whatever. Though the Union was not very generous regarding the so-called Common Agricultural Policy, because of the new coming ten members, the allocation of money is much less than it was during the previous periods of accession as it was offered to the Greeks, to countries like Portugal and Spain.

**Qualified labor force.** You perhaps gain a lot. Because there is a great need in the Western Europe of qualified labor force. We can have the same possibilities, the same rights to access any kind of labor conditions not with standing the point that there are some limitations regarding such kind of labor which can be called unqualified but computer specialists, doctors, nurses, medical technicians are very much in need in Western Europe and from them on any Hungarian with the proper qualification and with the proper language background can have a job in Dublin or in Stockholm or in Paris.

What we call is **anti-corruption movement**. The fight against corruption or the fight against the different elements of corruption. The Union law and legal system is very transparent, not very easy to understand to imply to adapt ourselves to meet. But if it is working then it is transparent.

The legal system, the regulation the Parliamentary work most of first of all the presentation of different legal regulations in the law-making in the Parliament and it has a radiating effect onto the general system of public administration, government, ministries, local administration and so on.

**Consumer** gains a lot. He or she receives quality goods for his or her money which are protected by very strict health protection measures, phito-sanitary whatever by the very professional Commission authorities who are entitled to do this kind of inspections. It was not easy for us, Hungarians to fulfill of the criteria of let us say meat standards. It is long list staff, different tests, inspections whatever should have been provided until we could get into the European Union market. Now, with the necessary qualifications and the inspections consumer wins a lot by having clean and health-protected food and such kind of goods.

**Public Administration.** We hope that with acceptable salary levels, and it has something to do with anti-corruption, the public service employees can not be anymore vulnerable to different kinds of illegal activities of bribes or such kind of things.

So, these are the big gainers. Who will loose?

At least temporarily, enlargement temporarily, disadvantage is **the state budget** of the Republic of Hungary. Because the government or the state budget has to cover the adaptation costs and the so-called self contribution. You know, all the European Union moneys can be received if you have your ownself participation that means for 100 Euro, you have to pay off your 100 as well. That is the self-participation in financing different project. The problem is that the European Union moneys go to local administration, regional authorities, cities, villages, local councils and such kind of authorities. While their self-participation should be paid by the state government, so it is a great cut in the state budget that would also mean that there will be a great fight between the government of the country as well as the local authorities on who pays what and who receives what?

Second problem. Losers might be those people who are elderly, who are not flexible to change working places or even locations where they are housing and so on and on, who do not speak languages so, they are not anymore wanted by the so-called competition sphere, the private economy. So, they will be losers abd the state has to establish a kind of special social network for those people who are disprivilaged by this competition type system which is about to be introduced.

Previous ten years, Hungarian economic development provides ample example that big companies “dinosaurs” as we call them, are about to disappear as the real dinosaur disappeared millions of years ago. Because they were unable to adapt themselves to the competition of the modern market which is one of the most important Copenhagen political criterias as well.

Finally, **the fifty-fifty group**. Partly “yes” partly “no”, partly “gainers”, partly “losers”.

**Healthcare.** We face certain kind of sucking or magnetizing effect of the European big health organizations. Medical Universities, clinics and such kind of Institutions that can pay much more for the qualified doctors, nurses, technicians whoever else than what we particularly, the government as state organization of healthcare can pay for them. So, Hungarians will be leaving the country to many other European Union countries and that might cause a problem for the government at least for the short term.

Finally, price and wages will be raising which is necessary. We have started raising the wages and that was a problem for the competitiveness of the Hungarian economy. We have lost the advantage we had in the nineties ahead of the other incoming or accession countries. Because political reasons led government to raise wages particularly before elections and the advantage of the lower wages has already disappeared and there are some international multi-national big companies that are leaving not only Germany or Italy or Austria but even Hungary for even more cheaper places like China or Singapur or Malesia or Indonesia.

That is the picture for the time being. But what I would like to emphasize is the practical field. We have emotional aspects as well. What is important for us is the return of Hungarians to Europe after 40 years of communist regime. So, it is a kind of reunification which is mentally, emotionally, theoretically important what we use to call it is a new conquest of our homeland.

Thank you very much.



*Prof. Dr. Ömer BOZKURT\**

Thank you very much Ambassador Szalay for it is very informative, very interesting intervention. I am sure we will benefit from this experience.

Efendim şimdi sözü, aynı sıra içinde Sayın Yrd. Doç. Dr. Sevilay Kahraman Hanıma veriyorum.

Buyurunuz efendim.

---

\* Panel Yöneticisi



*Yrd.Doç.Dr. Sevilay KAHRAMAN\**

Sayın Başkan, Değerli Panelistler, Değerli Bürokratlar ve Değerli İzleyiciler.

Ben Sayın Büyükelçinin başlatmış olduğu genişlemenin kazanan ve kaybedenleri tartışmasını, biraz daha Avrupa Birliği içinden, Avrupa Birliği'nin yakın geçmişinden biraz daha ayrıntılı bir irdeleme ile devam etmek istiyorum. Esasında konuşmanın özünü, çoğumuz için sıkıcı ve bunaltıcı gibi görülen kurumsal reform, Avrupa Birliği'nde kurumsal reform oluşturacaktır. Kurumsal reform konusuna ağırlıklı olarak değinmekle birlikte, zaman elverdiği ölçüde, genişlemenin mali boyutu üzerinde ve son olarak da, ortak dış ve güvenlik politikası üzerindeki olası etkileri üzerine de bir değerlendirme yapmak isteyeceğim. Dolayısıyla, konuşmanın ana teması, genişleyen Avrupa Birliği'nde bu genişleme sürecinin derinleşme dinamikleriyle olan etkileşimidir. Tekrarlamak gerekirse, genişleme-derinleşme etkileşimi başlıca üç unsur altında ele alacağım. Bunlar; kurumsal reform, mali etkiler, dış politika ve güvenlik konularındaki olası gelişmeler.

Baskılar ve fırsatlar toplamı olarak genişleme, Avrupa Birliği için yeni bir süreç değildir. Genişleme, kuruluşundan günümüze dek Avrupa Bütünleşmesi'nin tamamlama ve özellikle derinleşme süreciyle birlikte süregelen bir oluşumdur.

Ancak, 1993- 2004 yılları arasında uzun bir süre yayılarak ilerleyen, Birliğin dördüncü tur genişlemesi, öncekilerden oldukça farklı bir uluslararası ortamda gelişmiştir. 1989 sonrası yaşanan dönüşüm, soğuk savaş sınırlarının ötesinde, tüm Avrupa çapında bir birlik oluşumuna olanak tanıyarak Avrupa bütünleşmesinin içinde bulunduğu koşulları ve ortamı derinden etkilemiştir. Dolayısıyla, genişleme olgusu yeni olmamakla birlikte, genişlemenin içinde bulunduğu koşullar ve çevre diğer genişlemelerden oldukça farklıdır.

---

\* ODTÜ Öğretim Üyesi, Panelist

Birliğin son genişlemesi, yeni üye devletlerin sayısı, Avrupa Birliği üye devletleri ile farklılıkları ve Birliğin ulaşmış olduğu ileri bütünleşme düzeni nedeniyle, benzersiz bir yol gelişme örneğidir. Yeni katılımlar, genelde Avrupa Birliği üyesi ülkeler ve aday ülkeler arasından karşılıklı uyum yükü maliyeti getirmekle birlikte, bu son süreçte, Avrupa Birliği devletleri, daha yoğun bir reform ve kökten değerlendirme baskısıyla karşı karşıya kalmışlardır.

Genişleme strateji ve politikasının aday ülkeler açısından şekillenmesinde, katılım kriterleri ve koşulluk ilkesi belirleyici olmuştur. Üyelik, bu ölçütleri karşılayabilme ile koşullandırılmış, adaylar Avrupa Birliği konularına uygun olarak ulusal politika ve kurumlarını değiştirme yoluna gitmişlerdir.

Ayrıca katılım sürecinde, Birliğin yeni üyeleri özümseme ya da içselleştirme becerisi, bir başka deyişle yeni üyelerin, ekonomik ve siyasal değişme süreci önünde ciddi bir sorun oluşturmamaları gereği, Avrupa Birliği açısından, katılım için ek ve fiili bir koşul oluşturmuştur. Bununla birlikte, genişleme başarılı bir derinleşmenin üç temel unsurunu yakından etkilemektedir. Bu unsurlar; etkin işleyen bir kurumsal yapı, Avrupa Birliği içi dayanışma ve uluslararası çevreye karşı tek sesle politika üretebilme becerisidir.

Hepinizin bildiği, 2003 yılı Aralık ayında gerçekleşen Berlin Zirvesi, kurumsal reform üzerine görüş ayrılıkları nedeniyle, Anayasal Anlaşma Taslağı üzerine anlaşma sağlayamamıştır. Oysa ki, kurumsal sorunların çözümlenmesi, öteden beri yenileşme için bir ön koşul olarak değerlendirilmekteydi. Ancak, Nice reformları genişlemenin önünü açmakla birlikte, kurumsal yapıyı genişlemeye yeterince hazırlayamamıştır. Kurumsal alanda gözlenen kapasite ve beklentiler açığı ve bu açığa ek olarak, Avrupa Birliği dayanışmada da bazı zorluklar baş göstermiştir.

Anayasa tartışmaları mali konulara da sıçramış, kurumsal reforma direnen İspanya ve Polonya'nın tutumları karşısında, Avrupa Birliği bütçesine katkıda bulunan kimi ülkeler, bütçedeki harcama kalemlerinin kısıtlanması önerisini getirmişlerdir. Böylece, yaşanmakta olan Anayasal tartışma süreci, adeta kaynaklar ve olaylar üzerine yaşanan bir dağılım pazarlığına indirgenmiştir.

Dış Dünyaya karşı dayanışma yönünden, özellikle Irak krizi nedeniyle genişlemenin, Birliğin özellikle uluslararası etkinliğini ve itibarını artırmaktan çok, iç bölünmeleri derinleştirebileceği ve ODKP'nin yetersiz kurumsal yapısının sınırlarını daha da zorlayacağı açıktır.

25 üyeli bir Birlikte, karar alma sürecinin daha az etkin bir kurumsal yapıyla işleyeceği ortadadır. Dahası, bu sistem Avrupa Birliği vatandaşlarını kavrayabileceği ölçüde; basit, sade, ama yalın temsil ilkelerinden yoksundur.

Nice ve sonrası gelişmeler, Avrupa Parlamentosu içinde temsile ilişkin alınan kararlarda, kimi yeni üyelerin aleyhinde bir ayrımcılık ortaya koymuştur. Ancak, genişleyen Birlik'te Parlamento'dan çok Konsey'de oylama düzenlemeleri, başlıca anlaşmazlık nedenidir. 1973-1995 yılları arası gelişmelerde, uyarlanarak korunan orijinal oylama sistemi, zamanla büyük ve küçük devletler arasındaki dengenin, küçükler lehine değişmesi nedeniyle açmaza girmiştir.

Sonuç olarak, karar almada, oylar ve Avrupa Birliği popülasyonu arasında daha dengeli bir formül arayışı gündeme gelmiştir. Nice Anlaşması, olumlu karar için üç koşula dayanan yeni bir oylama sistemi getirmiştir. Bu koşullar; basit çoğunluk, nitelikli oy çokluğu ve destekleyen devletler koalisyonunun Avrupa Birliği nüfusunun en az %68'ini temsil etmesi olasılığıdır. Bu düzenlemelerde, Almanya dahil, dört büyük ülkeye 29 oy hakkı tanınırken, nüfusları 40 milyonun altında olan İspanya ve Polonya'ya 27 oy hakkı verilmiştir. Dolayısıyla, iki ülkenin, İspanya ve Polonya'nın Taslak Anayasa'da ön görülen oylamaya ilişkin yeni düzenlemelere direniş göstermeleri sürpriz değildir.

Oysa ki, ağırlıklı oy sistemine oranla, Taslakta öngörülen çift çoğunluk sistemi, büyük ve küçük ülkeleri daha iyi dengeleyebilecektir. Yeni sistem ayrıca, Avrupa Birliği'nin devletler topluluğu ve vatandaşlar birliği olarak ikili karakteristiğini de daha iyi daha iyi yansıtabilecektir.

Kurumsal reform konusunda, Konseye ilişkin tartışmalara eklenmesi gereken diğer bir nokta, Komisyon üzerine yaşanan tartışmalardır.

Komisyon ile ilgili olarak, Komisyon içerisinde tüm üye devletlerin bir üye hakkının korunup korunmaması sorunu üzerinde durulmuştur. Orijinal yapısında, büyük devletlerin iki, diğerlerinin birer üye buldukları yapıda, bu yapının sürdürülüp sürdürülemeyeceği önemli nedenlere yol açabilecektir. Şöyle ki, yirmiyedi üyeden oluşan bir Birlik'te bu ikiye bir oranı korunduğu taktirde, otuzsekiz üyeli bir komisyonun çalışması durumu ortaya çıkacaktır ki bu da Avrupa Birliği devletleri, özellikle de büyük devletleri tarafından kabullenilebilecek bir durum değildir.

Nice'te, Komisyonun yapısına ilişkin olarak, tek devlet- tek üye ülkesi, kısa erimde korunmakla birlikte, Birlik yirmiyedi üyeye ulaştığında,

daha da bir Komisyon modeli öngörülmekteydi. Taslakta ise, küçük ve orta ölçekli üyelerin baskısı sonucu, Başkan, Başkan Yardımcısı veya Dışişleri Bakanı da dahil olmak üzere, eşitliğe dayanan rotasyon sistemi ile atanarak onüç üyeden oluşan, ama toplam onbeş üyeli bir komisyon yapısı öngörülmektedir.

Bu modelin ilginç bir özelliği, iki katlı bir Komisyonu öngörmüş olmasıdır. Bu iki katlı komisyon üyelik açısından söz konusudur. Çünkü, onüçler dışında oy hakkı bulunmayan ikinci bir grup komisyon üyeliği de söz konusudur.

Böylesi bir komisyonun ne ölçüde daha etkin ve meşru kılınabileceği halen tartışmaya açıktır.

Komisyon reformuna ilişkin diğer önemli bir nokta ise, reformun yapısal ya da niceliksel unsurlarının öne çıkartılarak, Komisyonun siyasi niteliği üzerindeki tartışmanın, yapılması gereken tartışmanın, ikinci plana itilmiş olmasıdır.

Kurumsal reform konusundaki gelişmeleri ya da açmazları bu şekilde özetledikten sonra, çok kısaca genişlemenin mali boyutuna bakacak olursak, Avrupa bütçe sisteminin yürürlükteki haliyle, eski ve yeni üye devletlere uygulanması, toplam harcamalarda önemli artışlara yol açacaktır. on yeni ülke, ülke gayri safi milli hasıla bazında, Avrupa Birliği ekonomisini %5 artırırken, nüfusunu %20, tarımsal arazisini ise %25 oranında artırmaktadır. Bu ülkelerin kişi başına yıllık geliri, Avrupa Birliği ortalamasının ancak 1/3'üne denk düşmekte, ortalama ücretler ise Birliğin ancak 1/5'ine yaklaşmaktadır.

Genişleyen bir Birlik'te mali reformun gerekliliği ortadadır. Ancak bütçe reformunda asıl sorun, net yaralananlar ve net ödeyenler arasındaki siyasi uzlaşmanın zorluğudur. Genişleme reform baskısını artırırken, bu iki grup ülke arasındaki uzlaşmayı daha da güçleştirecektir. Bütçe konularında, nitelikli oy çokluğuna geçiş, çözümü kolaylaştırıcı bir adım olarak düşünülebilse de Taslak Anayasa, 2007 yılına dek bütçenin ve mali perspektifin oy birliğiyle kararlaştırılmasını öngörmüştür.

Son olarak, genişlemenin Avrupa Birliği dış ve güvenlik politikası etkileri üzerine birkaç cümle söylemek istiyorum.

Genişleme ve ODGP tartışmaları, özellikle Irak krizi nedeniyle, daha çok baskı ve tehditler üzerinde yoğunlaşmış, genişlemenin dış politika üzerindeki yaraları, faydaları yeterince tartışılmamıştır. Aslında, Irak

üzerinde beliren görüş ayrılığına gelene dek, aday ülkeler Siyasi Müktesebata uyum konusuna odaklandığımız zaman, bu dönem içerisinde, uyumlaştırmada coğrafi bir dengesizlik de göze çarpmaktadır. Şöyle ki, aday ülkeler, genişleyen Avrupa Birliği'nin yakın coğrafyasına ilişkin bazı çekinceler göstermekle birlikte, Birlikten uzak diğer bölgelere ve ülkelere daha tam bir uyumlaştırma çabası içine girmişlerdir.

Bu, üzerinde çok durulmaması gereken bir noktadır. Çünkü 2003 yılı Nisan ayından itibaren, katılımcı ülkeler ODGP'ye daha aktif bir katılım süreci yaşamışlardır ve ODGP'de yaşadıkları bu ilk deneyimin, özellikle bu yeni katılan ülkelerin dış ve güvenlik politikalarını Avrupalılaştırmaları konusunda önemli bir adım olduğunu söylemek istiyorum. Çünkü, ODGP'ye katılım, aynı zamanda bir sosyal öğrenme, bir sosyalleşme sürecidir ve bir katılım sonrası sürecidir, deneyimdir. Dolayısıyla, ODGP'yi bir kurumsal yapı, bir dinamik süreç olarak eklemlendikleri ölçüde yeni ülkeler, Avrupa Birliği içerisinde Truva Atı olma görüntüsünden ve kimliğinden uzaklaşabilecekler, dış ilişkilerinde doğu ve batı dengelerine, daha doğrusu Avrupacı ve Atlantikçi görüşlere daha dengeli bir şekilde yaklaşabileceklerdir.

Teşekkür ediyorum.



*Prof. Dr. Ömer BOZKURT\**

Ben teşekkür ederim.

Efendim, Sayın Kahraman önemli bir konuya değindi. Bu yapısal reformlar konusuna. İzinizle bu noktada bir hususa dikkat çekmek istiyorum.

Bundan kısa bir süre önce, Komiser Verheugen bir beyanatta bulundu ve bu beyanat bizim basınıımızda çok fazla yer almadı. Verheugen bu beyanatında, “Türkiye’nin muhtemel ve mümkün üyeliğinden önce Topluluk ya da Birlik içinde çok ciddi, çok önemli yapısal reformların gerçekleştirilmesi zorunluluktur” demişti.

Şimdiye kadar olan değişik büyümelerde genişlemelerde yapılan reformları ve bunların sonuçlarını göz önüne alınca, Verheugen’in öngördüğü bu değişikliklerin ne yönde olacağını düşünmek sanıyorum çok zor olmayacaktır.

Sayın Kahraman, çok teşekkür ederim.

Efendim, şimdi sözü Sayın Leante’ye veriyorum.

---

\* Panel Yöneticisi



*Lucio LEANTE\**

First of all, as an only man, citizen of founder state of the European Union, I want to reallt to welcome Hungary, Poland and other countries in the European Union. Brcause I was in Russia for a longtime, I was in the Central Europe. I know how much these people suffered the communist totalitarianism. Particularly Poland and Hungary.

Poland was a fort country that gave a final blow to the Soviet Union. Hungary was the one that gave a last blow to the Soviet Union. They contributed very much to these as contributed to Turkey too. Because we have not forgotten the Cold War period when Turkey was front-line country in the Cold War and it approaches to the European Union naturally.

In this regard, I want to continue to the discussion. Of course, geographically Turkey is %90 in Asia since the Roman time. That is not the point. Because whether one country is European or not is a political decision. So, European countries those whom Europeans decide are Europeans. There is no other really and realistic criteria apart from the Copenhagen Criterias.

What I want to stress also is that the experience is the Eastern Europe gave me a kind of high percetibility to make a difference between the state and the society. For example, if you asked Europeans some years ago, more than fifteen years ago, before 1989, whether Polish and Hungarians were European, should they enter into the European Union, Europeanas could have said “no!”. Because the state was not the European. It would be able to be considered “Asiatic”. Disportism! It was a kind of Asiaticism that was coming from Russia but it was Asiatic dispotism! But the art of the society, I can witness to you that they were European and they maintain their kept to European soul

I am not speaking only as a journalist but also as a historian. I mean, I am a scholar of history and studied particularly Atatürk at the University in Japan, too.

---

\* İtalyan ANSA Ajansı Gazeteci, Panelist

I want to stress one thing that I have this habit to distinguish and to see the history of the culture, too. So, we can not say that there is no difference between Asia and Europe anymore as someone was Hindu and before, some speeches was a mention of this.

Because for Atatürk, Turkey was Asiatic country who look to Europe. This is something that should be kept in mind. Because there is not only one Turkey. I do not understand why sometimes in the celebrations particularly, we want to ignore the reality. There is not only one Turkey, there is not one Europe. So, the profession of intellectuals and the scholars easy to analyse to distinguish and those who want to stop this debate, excuse me but they are "obscurantists". Because we can not forget that there are two Turkey and two Europe. We will talk about that. But before my speech, I want to give you a gift. I will enter into the tale.

One is a letter in the early 1938, Mustafa Kemal Atatürk wrote to Mussolini after the Italian Fascist dictator made lines with the Hitlerian Germany. He wrote the more or less, I do not remember exactly the words but he wrote, "I admired you so far. But, with this decision you went astray far away from the Western Civilization"

Atatürk was right. Absolutely right! He was one of the first men that he know, he understood, Asiatic character and Anti-European character of Hitlerism and also the fascism. This is one thing that brings us also to see Europe is not militarian phenomenon. It is useless that we continue to say, Turkey is so, Europe is so. Because we can not hide as ownest scholar as ownest intellectual that there are two Turkey and two Europe.

So, I have a resentence that says Turkey shares the value of bla..bla..bla. It is not true. They are false and they are false for underdetermination. They are not completely false, but they are not falsifiable. So, they are out of the scientific reach of scientific possibility to be falsified, to be verified either.

I want to give you another gift. That is a letter of Jean Monnet to Robert Schumann. In early 1948 Jean Monnet was a producer of Communiy Young and during the Second World War, he had some official tasks. He was in the United States and he wrote in early 1948 to whom he was then French Prime Minister. In his letter he wrote "look! The problem is that Europe can not be dependent on France, can not be dependent on the United States". So, this shows an untold story of the European Union and an untold character. Because we are using the celebration and celebration and

celebration. We are saying “yes! They were so good. French, Germans wanted to overcome the old rivalry and fighting, killing each other”. That is true. But only the part of the truth.

In reality, we have to say that Europe was a bit also in concept of frustration of nationalism, particularly French nationalism that want to balance the power that had shown the Americans during the War. Because we have to remember also that in the 20<sup>th</sup> Century, Americans saved Europe including Turkey from Nazism firstly and from communism secondly. In the First World War they saved Europe. In the Second World War, they saved the entire Europe and the Mediterranean including Turkey from Nazis and they saved all Europe including Turkey from the communism, from the Russian communism. We have never forgotten that.

Nationalism has very strange and peculiar dynamics. Because there was frustration. It seems like the French case shows that when some people some nationalists we can say are frustrated and are saved literally saved in epochal way by someone else, they do not show any gratitude to them. But before or less, they take revenge. They are nourished kind of a sense of resentment. Because they showed their “hubris”, I do not know if you know this Greek word. Hubris is a kind of word that means “arrogance and assertive presumption” that is very close to older nationalism and particularly to some European one. Showing resentment and showing a kind of resentment for this reason that sooner or later comes up.

The last case, the French resentment against the American could come up after the Cold War. Because as far as the Cold War was lasting, they were obliged, they were compelled to accept the fact that we were keeping our freedom, we were keeping our democracy, we were keeping our welfare. Thanks to American weapons, thanks to NATO.

Now, after the Cold War, many people want to forget it. But as a historian, as a man that has venture, fortune to go in many parts of the world, I would ask the young people to study the story of Europe in the last century. So, you will understand also to which kind of Europe do you want to come.

Finally, I want to say one thing. Europe is not only Turkey. Inside Turkey, there is east and west. We deny this fact. We have to come to the point and say openly that there are two Turkey and two Europe too.

What about two Europe? You can ask to me.

But Europe are many countries, many nation states. This is still true particularly because most of these countries are very much nationalistic and they consider Europe like the continuation of their nationalism. France is an outstanding example. But not only France.

This is a problem.

In which sense, Europe is not unitarian phenomenon?

I want to stress this that let us say in the last eight years, there was a trend toward orientalization.

Why?

First of all, I told about the Anti-Americanism.

Why Anti-Americanism is a kind of orientalization?

It is simple to explain. Because all Anti-Americanism are Anti-Liberalism. The only thing that all kinds of Anti-Americanism in the history, in the geography of the current world have this common dominator. They are Anti-Liberal. Particularly, as Anti-Americanism breaks the western solidarity, that is Euro-American solidarity, it opens the way to enemy in the western society that are usually coming from east and it breaks this solidarity and makes the western civilization less defendable, more instable and makes all the world less stable because of the break of the western solidarity.

Secondly, Anti-Americanism is opening to oriental culture. Because we see in the world a new totalitarianism. The new totalitarianism is clearly the terrorism. There are many common feature scene between old totalitarian systems. I can not enter into detail.

What was the attitude towards terrorism?

I have nothing to say to Turks. They saw very well that they were European states where legitimizing terrorism in Turkey who were even sponsoring the terrorism. I mean Danielle Mitterand, usually France is an example in this. Because France was considering in the self-asylum land. Also Italy. I do not hide the Öcalan case was a shame for many Italians. He was welcome in France and Germany as freedom fighter.

Where is this attitude coming from?

It is coming from Pacifism.

Why?

Because freedom fighters are usually the terrorists of others provided that you do not disturb my tranquility, do not disturb my country. This was national not European as a European continent politics. Because every state in Europe said “your terrorists are my freedom fighters”. This is not acceptable at all. So, you have to know which kind of Europe. Because these are two Europe. There is Western Europe, there is Liberal Europe, there is Out-Atlantic Europe and there is also Europe that is oriental.

I want to stress one thing. This attitude, pacifist attitude controlling the western civilization as it was born in Roman and Greek times. Roman said “if you want peace, prepare war!”. It is very tough to say that. But this is the truth. During the history, all historians will say that during the period of a peace were kept at the condition of mutual deterrance.

If Europe wants to make pacifism as its own ideology, is doomed to loose, doomed to decline, doomed to committ suicide. Because this kind of attitude encourages the possible enemy as it was shown in the Hitler case when France and Great Britain tried to tease Hitler and said “if we made him concession, he will be more good”. This is the attitude that many countries in Europe have towards terrorism.

I want to remind you one thing. Three weeks ago, less than one month ago, Europe made big meeting after March 11, 2004. They said “we have to fight finally against terrorism”.

What did they do?

They appointed one retired Dutch politician and they called him “Mr.Anti-terrorism”. It is ridiculous.

Why?

Because in the meantime, everybody knows, you know better than me that Europeis financing, is funding terrorism in the Middle East.

What about the history of the list of terrorist organizations in Europe?

It is ridiculous as well. Because they always want to, for instance, they are showing to be reluctant to fight against terrorism. So this is to be taken into consideration. Always remember that terrorism is an enemy of the freedom not only the peace. If you are in peace with terrorism now, tomorrow everybody will pay.

Finally, I want to say one thing about enlargement. Usually people remember Schumann, Monnet. They never remember real history of Europe. In Europe, the first ones who thought about Europe were some Italians who were confined the way of sent to the exile by Mussolini in an island, really beautiful island. If you go to Italy, one of the most beautiful islands is Ventotene. They were Spinelli and Colorni and they had the same, the first manifesto of Europe was made there where people were exiled by fascism.

I met Spinelli many times. He told me one thing. I just finish with this. Because it is funny.

One thing he said, "when I met French official" he said to me in the later years, they asked him "how do you imagine Europe?" and French official said "central state with prefecture". The idea of France and, he said sometimes "French consider Europe as the continuation of France by other means".

Another thing that Spinelli said "enlargement of Europe are like marriages. There are some marriages of love some others of interest. The best ones are marriages both of interest and love".

In this connection, he said another thing. He said "marriages are usually like fortress under siege. Those who are inside want to get out, those who are out want to get in".

In this case of enlargement of Europe, everybody wants to get in. So far, nobody wants to get out. But I am afraid that this situation could change.

Thank you very much.





